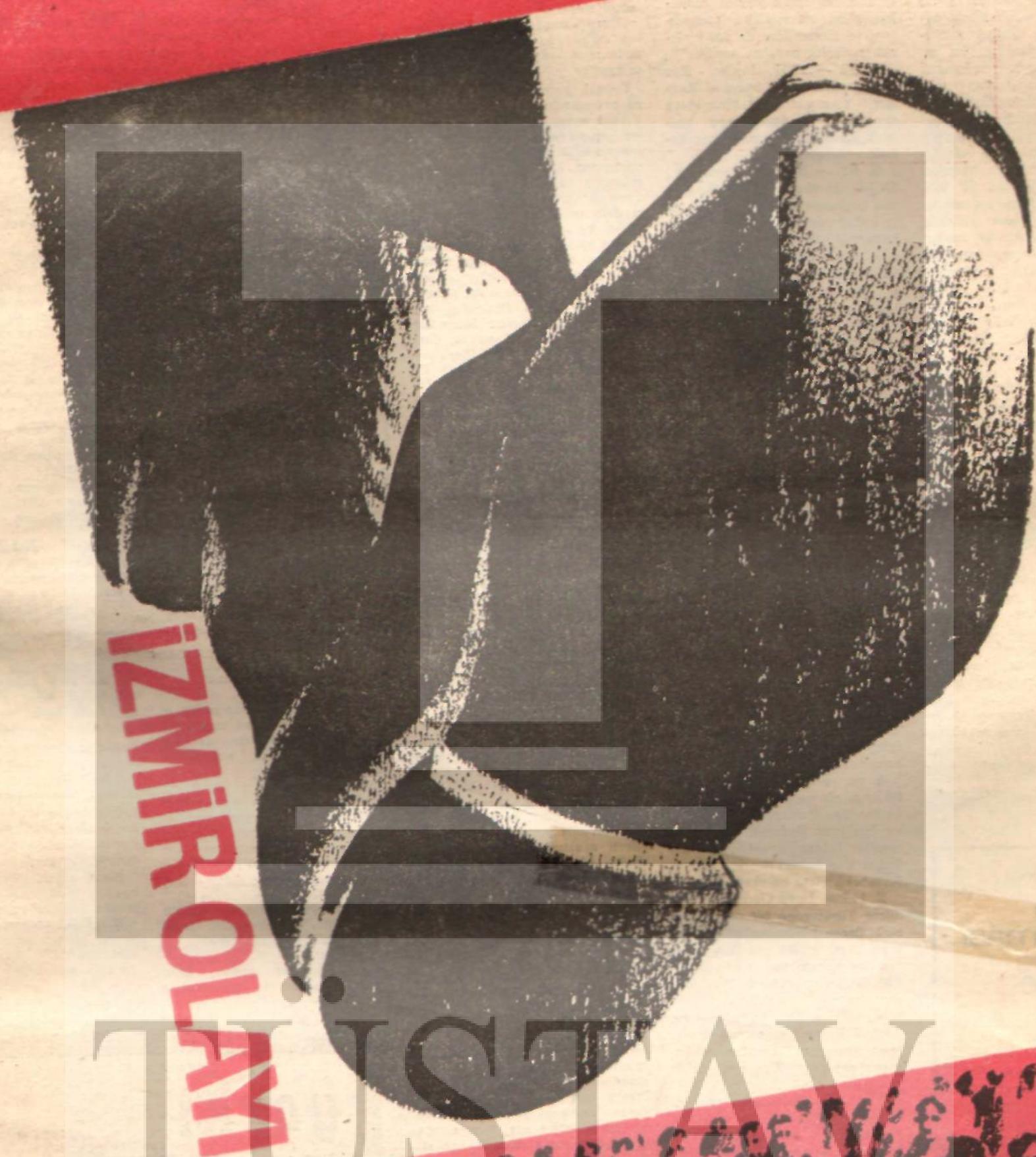

YÖN

HAFTALIK GAZETE

OKUYUCUDAN YÖN

Bir parça
dünya tarihi
okuyalım

Kendilerine «mukaddesatçı» adını takan bu grup insan, gönüzlü dönmüş şekilde, gerçek vatan evlâtlarına saldırılarda bulunuyorlar. Kime, niye ve nasıl hizmet etkilerinin farkında bile değiller. Kendilerini memleketin Anayasasının, ordusunun, Adliye ve Zabıtasının da üstünde sanıp onu bunu komünistlikle itham edip, sokaklarda gazete sörüyorlar.

Biz, imkânı nisbetinde, Türk'ye üzerinde bir buçuk asırdır oynanan oyuları müsbat delilleriyle ortaya kovacağız. Bu sahadaki bilyük boşluk ise, ancak tarihçilerimiz tarafından titiz bir incelemeye doldurulabilir.

Eğer mukaddesatçılar, ümmetçiler bir parça şeref duygusuna sahip user, bu yuzaları kendi gazetelerinde de başarlar. Burada Türk tarihine ait yüzlerce eser var. Hepsinin müsterek tarifi, Müslüman Türklerin hristiyan Avrupayı astırlara idare edilmesine karşı duyanın kin ve öfke... Osmanlı İmparatorluğunu küçük devletlere bölerek, cihandaki Türk problemi böylece halloldu demişler ve bir daha da Türk adını ağzlarına almamışlardır.

Bunların kendi yazarlarına göre, dünyada 250 misyoner teşkilatı hâlen faaldir. Bütün gayeleri de Müslümanları hristiyan yapmaktadır. Şimdi en müsait topluluk olarak, 50 milyonluk Hint Müslümanlarını görmektedirler.

İste bir kitap:

The Rebirth Turkey-By Clive Price, N.Y. Thomas Seltzer 1923, 234 S.

S. 32 — Kapitülasyonlardan istifade ederek Osmanlı devletin de faaliyet gösteren Amerikan misyonerleri sistemli olarak Osmanlı devleti aleyhinde çalışıyordu. Bütün gayeleri, kendilerine para veren Amerikan hükümetini memnun etmekti.

S. 33 — Biz hristiyanlar bir dünanya kurduk ve içine yalnız hristiyanları aldık. Eski Yunan ve Rusları bizlerle eşit saydık. Eğer

Ermeniler muvaffak olsaları, onları da eşit sayacaktık.

S. 80 — Misioner Ermenilerle bir asıldır temastaydilar. Ermenilerin Gregorian kilisesini Protestan yapmaya uğraşıyorlardı. Bir taraftan Sultanın idaresindeki Ermenileri sefalet içinde gösterip bunu bir din meselesi yapmak istiyorlardı.

S. 33 — Biz Müslüman milletleri asla eşit saymıyorduk. Türkler asıl ve toleranslıydı, fakat hristiyan olmayı reddetmişlerdi. Bunun için biz onları modern kapitülasyonlara sardık. Haklarında insan kasabı oldukları efsaneleri vadik! Yunanlılara ve Ermenilerde sun'ı olarak evliyalık payeleri verdik.

S. 52 — 1907 Ingiliz - Rus anlaşmasına göre: İstanbul Rumları Yunanistan ile birleşmeye hazırlıdırlar ve Avasofya'a asılma üzere muhteşem bir haç hizlamlımlardır.

S. 62 — Bağdat Demiryolu, Doğu için ekonomik kalkınmanın başlangıcıydı. Batı bunu asla kabul edemezdi. Doğu için ekonomik kalkınma kaçıren düşünlümezdi. Ingilizler, Ruslar ve Fransızlar bu batı için devamlı görüşmeler yapıyorlardı. Almanlar ise, gayeleri Doğuya kalkındırmak değil, aksine Basra körfezindeki onun zengin petrol kaynaklarını ele geçirirmekti.

S. 65 — Müslümanlar ecnebilekler dostluk gösterir, fakat misyonerleri sevmeyler. Zira misyonerler sulten bahsederler, fakat memleketterinde zehirli gaz yatarlar.

Amerika protestanlarına göre, Müslümanlar kâfirlerdir. İşte bu yüzündendir ki Osmanlılara insan kasaplığı, hristiyanlara ise mucizeler atfettiler.

S. 80 — Ingilizler, Dashnaktaützian Ermeni Devletini peşinen tamidiler. Rusyadan İsviçre'ye kaçan Ermeni milliyetçilerini sonradan Türklerle karşı kulanlırlar.

S. 19 — Ermeniler Türkiye'de bir vilayette çoğunluk değildirler. Bu yüzden onları Glineye kaydırıp birlesirmek istiyorlardı. 1915'te Lord Bryce Ermeni dostluk cemiyetini harekete geçirirdi.

S. 86 — Ermeniler Van minyatmasını ele geçiriyor ve Türkleri kesivolar. Ruslar Sarıkamışa ve Ingilizler Boğazda iken Ermeniler tekrar ayaklandırılırlar. Fakat Van haberleri üzerine Kâzım Karabekir Paşa barekete geçirildi.

S. 115 — Lord George, Ermenilere Türkiveden bir parça vermek üzere bütün milletlerle teması geçiriyor. Bu arası Pan-Turanizme bile mifracat ediyor. Bu fikri ilk benimsenilen Washington oluyor.

S. 117 — Wilson, eğer bir Türk - Ermeni anlaşması varsa, bunu tamamen ortadan kaldırınma çalışıyor. Zira bu aşazi gözük var.

S. 123 — Osmanlılar yenilince Rumlar ticaret bahanesiyle Anadoluya doluyor. İstanbul Rumları cihancıa eșlerileri vanıyor. Amerikan kapitalistleri bu yaştan hâle kapmaya İstanbul'u koymalar.

S. 140 — Yunanlılar İzmir'e çok fazla Türk bildürüler, Amiral Bristol, bir razon ile bu katliamı durdurmak için Lord George'a müracaat ediyor. Fakat Venizelos'un arzusu ile mesele örtülü ediliyor.

Av. Erol UUUREEN
(Arizona - Amerika)

Cevapsız Soru

Amerikalı besteci Charles Edward Ives'in, «Cevapsız Soru» adlı parçasını geçen Sternberg'in yönetiminde filarmoni orkestrası dan dinledik. Eser hakkında Faruk Güvenç kısa bir açıklama yaptı. Orkestra üç kümeye ayrılmıştır.

S. 33 — Biz Müslüman milletleri asla eşit saymıyorduk. Türkler asıl ve toleranslıydı, fakat hristiyan olmayı reddetmişlerdi. Bunun için biz onları modern kapitülasyonlara sardık. Haklarında insan kasabı oldukları efsaneleri vadik! Yunanlılara ve Ermenilerde sun'ı olarak evliyalık payeleri verdik.

S. 52 — 1907 Ingiliz - Rus anlaşmasına göre: İstanbul Rumları Yunanistan ile birleşmeye hazırlıdırlar ve Avasofya'a asılma üzere muhteşem bir haç hizlamlımlardır.

S. 62 — Bağdat Demiryolu, Doğu için ekonomik kalkınmanın başlangıcıydı. Batı bunu asla kabul edemezdi. Doğu için ekonomik kalkınma kaçıren düşünlümezdi. Ingilizler, Ruslar ve Fransızlar bu batı için devamlı görüşmeler yapıyorlardı. Almanlar ise, gayeleri Doğuya kalkındırmak değil, aksine Basra körfezindeki onun zengin petrol kaynaklarını ele geçirirmekti.

S. 65 — Müslümanlar ecnebilekler dostluk gösterir, fakat misyonerleri sevmeyler. Zira misyonerler sulten bahsederler, fakat memleketterinde zehirli gaz yatarlar.

Amerika protestanlarına göre, Müslümanlar kâfirlerdir. İşte bu yüzündendir ki Osmanlılara insan kasaplığı, hristiyanlara ise mucizeler atfettiler.

S. 80 — Ingilizler, Dashnaktaützian Ermeni Devletini peşinen tamidiler. Rusyadan İsviçre'ye kaçan Ermeni milliyetçilerini sonradan Türklerle karşı kulanlırlar.

S. 19 — Ermeniler Türkiye'de bir vilayette çoğunluk değildirler. Bu yüzden onları Glineye kaydırıp birlesirmek istiyorlardı. 1915'te Lord Bryce Ermeni dostluk cemiyetini harekete geçirirdi.

S. 86 — Ermeniler Van minyatmasını ele geçiriyor ve Türkleri kesivolar. Ruslar Sarıkamışa ve Ingilizler Boğazda iken Ermeniler tekrar ayaklandırılırlar. Fakat Van haberleri üzerine Kâzım Karabekir Paşa barekete geçirildi.

S. 115 — Lord George, Ermenilere Türkiveden bir parça vermek üzere bütün milletlerle teması geçiriyor. Bu arası Pan-Turanizme bile mifracat ediyor. Bu fikri ilk benimsenilen Washington oluyor.

S. 117 — Wilson, eğer bir Türk - Ermeni anlaşması varsa, bunu tamamen ortadan kaldırınma çalışıyo

rum, yorganını vurmış sirtına ne rede konsolidaştırılmıştı. Kimdir bu münasebetsiz söylef? Fırtınaların yatağından.

S. 123 — Osmanlılar yenilince Rumlar ticaret bahanesiyle Anadoluya doluyor. İstanbul Rumları cihancıa eșlerileri vanıyor. Amerikan kapitalistleri bu yaştan hâle kapmaya İstanbul'u koymalar.

S. 140 — Yunanlılar İzmir'e çok fazla Türk bildürüler, Amiral Bristol, bir razon ile bu katliamı durdurmak için Lord George'a müracaat ediyor. Fakat Venizelos'un arzusu ile mesele örtülü ediliyor.

Av. Erol UUUREEN
(Arizona - Amerika)

BASINDAN

Yeni İstanbul

Siz içerdem, biz dışardan

Birkaç kere haddimiz boyunca bir küçük ikazı yaptı: Adalet Partisi bakımıdan parti dışından geten muhalefetten daha teknik, bu parti içinde tebliğ eden muhalefettir. Hâdiseler de dikkatlerini geliştirecek şekilde inşaf etmektedir. Demirel'in açığını kaydırın isteyen Adalet Partili sadece Demirel'in değil, önce kendilerinin, sonra toptan partilerinin mukadderatıyla oynamaktı oldularından elbette haberدار: Lâkin can her şeyden aziz diyorlar.

Onların davranışları De Halk Partisinin umumi tutumu arasında ne kadar belirli bir benzerlik var. Halk Partisi ne yapsa, ne etse seçim kazanamaz, kazanamıyor da. Demirel muhalefeti Adalet Partisi hepsi de kendi içlerinde seçim kazanamaz, kazanamadı da. Kazanamadı, hem de ne zaman, yumurtaya kapiya davandı ve herseyin hazırlıop onların ağızna düşeceği zannedildiği zaman.

Kazanamazlardı, zira hâlkı sağduyu bu işte «nesli memfaşları» nasıl rol oynadığını ve eli tesbihli bu zevati kıraman memlekete nerele götüreceklerini duygularla kestiğikleri için.

Sımdı yapılmak bir iş vardır: yeni kabineyi ve onun başında adamları bir müddet için rahat bırakmak. Evet, sadece bir müddet için. Bakalım ne mene kişi iddi ve işleri ne miktar yürütücekti. Bu imkân Demirel'e bizzat kendi partisi tarafından verilmemiştir, verilmemiştedir.

Muhalefetin istediği ise, kör misali, bir gözdü, Allah verdi iki göz oldu böylelikle.

Demirel milletin babasının oğlu değildi. Memlekete de onun çiftliği hiç degildi. Biceremezse ya o giderdi veya millet, haydi beyefendi güle güle, Allah selâmet versin, derdi. Ne oldu şimdî? Bütün meseleler Adalet Partisinin başına sarıldı ve yükletildi. En alta da Demirel.

Bu meselein ciddi şekilde konuşulduğu bir mecliste dinleyici sıfatıyla bulundum bendeñiz. Akıl bir kadın dedi ki:

— Başvekilin grupuna karşı yapacağı bir sey var, ahh beyeñdiler benden bu emaneti ve daha iyi yanabileceğine inandığımız bir arkadaşın üzerine verin. Ben bu derece hücumlarla böylesine insafsız bir düzlen içinde dinşanları uğraşmamın yolunu ararken bir de kendi dostlarınızla boğuşa düşüle bu iş yapmam istemiyorum.

Acaba neden bunu demliyor? Böyle dedi hamam, Ama bu kavay bir iş değil ki. Ve Türkçemizde bir söz vardır: Pilâv'dan dönenin karıştı kırılmaz derler. Bu kadar kabuk pes edenlerin de hâl nice olur? Bu da avrı bir mesele.

Herhalde Adalet Partisinin sinsi köşeleri büyülerde mideleri bulanlıdır, hâmu hârdan eikarmaları lâzım. Ve millet her sevi, amma her sevi bilik bîr dikkatle takip etmekle, defterle dirmekte, bunu da bilmekte fayda var.

SERVER MUHSİN

Trompetler :

— Bunun sonu ne olacak?

Füller :

— Ulan, bunun sonunun ne olacağını sormak sâna mı kaldı? Sormak gerekiyorsa onu da biz sorarız cevabını da biz veririz. Çat.

Ives'in parçası bizim tâkede çalmaya devam eder. Trompetler, Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi Anadolu insanının çilekesi yagantı içinde tutturduğu havalar vardır. Ives'in yahı sâzlar klâsesi gibi bîtveylik içinde sürüp gider. Bazan Hasanım sesi, bazan Alînâm sesi, bazan Memnonun sesi. Alâbîldigine ilkel bir ses sürüp gider ama dînîyenî de can evinden vurur. Eğer dînîyenî bir vurdum duymaz değilse.. Bu havalar çilekesi

BAKİŞ

Sosyal olaylar arasındaki determinizme en büyük önceliği verenler bile insan kişiliğinin olaylar üstündeki etkilerini reddedemezler. Bu bakundan 10 Ekim seçimlerinden bu yana olayların başdöndürücü bir hızla gelişmesinde Süleyman Demirel'in çok önemli rolünü görmemek imkânsızdır.

Hafta içinde büyük gazetelerin Ankara yorumlarını okuyanlar bir buhar havasının yankılarını diller eibivdiler. Hürriyet gazetesinde Cüney Arcavürek «He kimsenin istemediği akibetin zamanını simiden kestirmek güçtür. Fakat Demirel'in dar boğazdan geçerken, gelecekteki olavlara tohum sermekte olduğunda kimsenin tereddüdü vaktur» dice yazıyordu.

Ismet Pasa'nın «Basbakani ikaz» üstünde yorumları vanılıyordu. Gerçekten Rasbakan Demirel'in kısa iktidar süresinde, toplumun dinamik güçlerini tahrif edecek bütün karar ve kanunların bir-biri ardışra vüfürülüğe konduyu ve ya konmak istendiği görülvordu. Hergün sabahında bir yeni hevaca kapılar açılıyordu. İzmir'deki kanlı işçi olayları. Birleşmiş Milletlerde Kıbrıs venilesi. savcılardan birbirini ardından actıkları davalardır. özetmenler arasındaki tedhis hareketleri. memurların hallaç pamuğu gibi atılması, iktidar sahiplerinin läikliçe avkı davranışları. Kıbrıs mücahitlerinin dönüşü, Cumhurbaskanının Amerika'ya gitisi. profesörlerin bildirileri. millî yetçi senel müdürlülerin değiştirmesi. Danıştay kararlarının uygulanmaması. af ve seçim kanunları. parlamentodaki kavşalar. hanıshane-deki işçiler. savcılardan nakilleri. bitin tükənmek hilmiven listeler. genel teşkilatların açıklamaları. Milli Güvenlik Kurulunun raporları...

Karmakarışık görünen olaylar içinde muhakkak olan gidis. 27 Mayıs'ın mirasçı olarak bilen kuvvetler ise Yassiadaların toplum içinde eski durumlara ulaşmasını istemiyor. AP. yapısı gereklili birincileri memnun etmek zorundadır.

İÇTE VE DIŞTA...

Olan bitenlere hayretle bakmak için bir sebep yoktur. Demirel beklenen olayları huzlandırmaktan başka bir iş yapmış değildir. Türkiye vaktiyle iflas etmiş bir dene mevi çok daha kötü şartlar altında tekrar yaşamaktadır. Demirel'in tecrübeşizliği, eski denemenin daha kısa süre içinde yaşanmasına yaramaktadır. Süleyman Demirel'in bu tecrübeşizliği yanında bir talihsizliği daha vardır. The Financial Times'in yazdığı gibi:

«Siyaset hayatına atılmadan önce bir Amerikan şirketine ortak olarak çalışmış olması kendisine karşı Amerika'nın adamı olmak ittihamının ileri sürülmüşini kolaylaştırmıştır.»

Türkiye, Süleyman Demirel iktidarı ile bir çaprazın içine girmiştir. Bu çapraz Atatürk Türknesinin kuruluş felsefesile bütünü Amerikan dünya politikasının çatışmasından doğmaktadır.

Süleyman Demirel iktidarinin tutumu bugünkü Amerikan dünya politikasına yüzde yüz uygundur. İçerde ve disarda, iktisatta ve siyasette Johnson'un görüşlerine ayarlanmış bir Türkiye istenmektedir. 10 Ekim seçimlerinde Süleyman Demirel'in topladığı yüzde elinden fazla oy'un Amerika'vi arkasına alarak daha da azerlik kazanacağı umulmuştur. Ama evdeki hesanlar çarsiva uymamıştır.

MECBURIYET VAR

Bütün bu olan bitenler karşısında bir senatörün nek meshur olmuş bir sözünü hatırlamamak imkânsızdır. Bu senatör «Bir ihtilâl olacak mı?» sorusuna «İhtilâl bitmedi ki veniden olsun! İhtilâl devam ediyor, ihtilâlin içindeyiz» diye cevap vermiştir.

Ve bütün tehlikelere rağmen Adalet Partisi Yassiadaların tüm affını gerçekleştirmek mecburiyetini hissetmektedir. Adalet Partisi orenanlarındaki asırı sınırlılık ve Yassiada affından hoşlanmivan kuvvetlere karşı kullanılan mütecaviz dil, bu mecburivetten kaçınmaya imkân bulamivan sivası çevrelerin ağırlığını tasıvanları müşkünlâr durumlara düşürmektedir. Ismet Pasa, Süleyman Demirel'e uyardıda bulunduğu zaman aldığı cevap su olmustur:

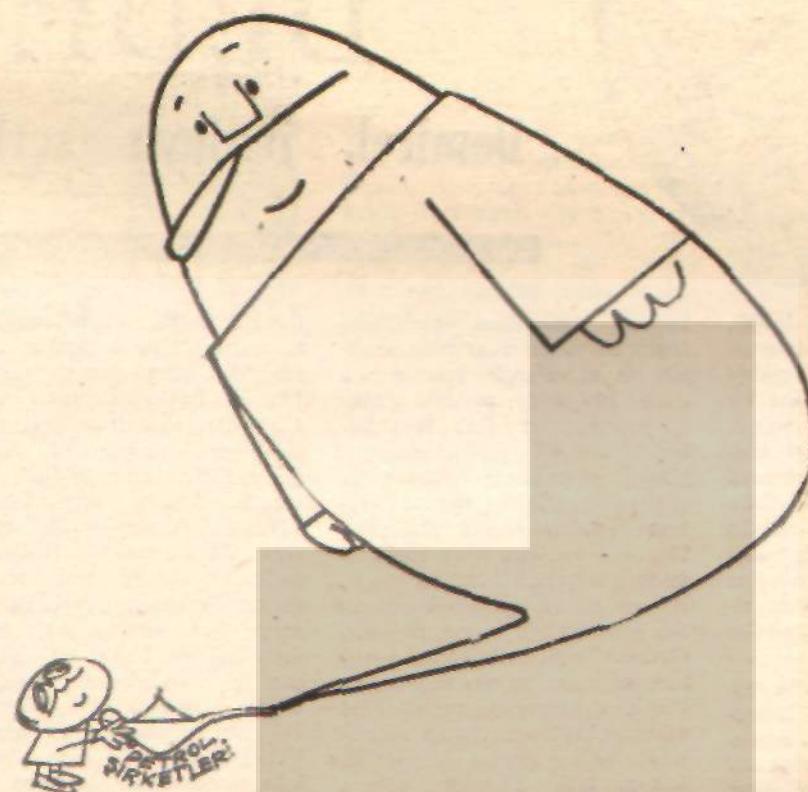
«Ne yaralam parlamento hayatı böyle istiyor!»

Gerçek de budur: Seçimlerle iktidarı ele geçiren kuvvetler tüm

affı istiyor... Kendilerini 27 Mayıs'ın mirasçı olarak bilen kuvvetler ise Yassiadaların toplum içinde eski durumlara ulaşmasını istemiyor. AP. yapısı gereklili birincileri memnun etmek zorundadır.

— DİLE BENDEN NE DİLERSEN...

İnsanlar ve Olaylar

çiplaklıyla ortalığa dökülmüştür. Hawa konferansında açıklanmıştır ki Johnson'un gözünde Türkiye, Kore, Vietnam, Filipinler gibi teklâki edilmektedir. Johnson Türkiye'yi bir Güney Amerika Ülkesi gibi Amerikan nüfuz bölgesi içinde saymakta ve iktisadî Ame rika'ya bağlı bir Türkiye'de kordonlar olıyla yönetimi öngörmektedir. Bu görüş açısı Süleyman Demirel'inkile fastamam uyandır.

Ancak Johnson politikası bugünkü dünyanın uyanişına ve gerçeklerine ne kadar avkı ise; Atatürk'ün eliyle kurduğu devletin temel felsefesine ve Türkiye'nin iktisadi gerçeklerine de o kadar aykırıdır.

Bunun içindir ki Johnson ve Süleyman Demirel karşılara ister istemez Atatürkçülüğün temel ilkelerini almaktadırlar. Amerika millî kurtuluş savaşlarının düşmanıdır. Türkiye ise bir millî kurtuluş savaşıyla kurulmuştur.

Süleyman Demirel ile Johnson'un bir büyük talihsizliği de şuradır: Türkiye'de Amerikan usulü kalkınmanın imkânsız olduğu anlaşılmıştır. Amerika'ya pek şirin görünen kompradorlarımız Türkiye'nin bağımsızlığı başına bir kalkınma usulünün vaktiyle tecrübe etmişler, basarı kazanamamışlardır. Dünyada ve Türkiye'de Amerikan efsanesinin iflas ettiği yıllar yaşanmaktadır. Atatürk devrimlerine karşı kabaran reaksiyon fikinci Dünya Savaşından sonra arkasına alarak daha da azerlik kazanacağı umulmuştur.

Ama evdeki hesanlar çarsiva uymamıştır. Dün yada ve Türkiye'de Amerikan efsanesinin iflas ettiği yıllar yaşanmaktadır. Adalet Partisi organizasyonlarından başlayarak büyük gazeteleri saran ihtilâl ebedivâti iste bu frensiz gidişin sonucudur. Binilen araba zaten kullanılacak ebi değildir, ama bir kazayı yakınlaştırmak için en ehliyetsizleri direksivona oturtmak da akıl kâri sayılmaz.

BU YOL NEREYE VARIR?

Yazımıza başlarken sosyal determinizme rağmen insanların olaylar üstündeki etkilerinin kücümsemeyeceğini söylemistik. Türkiye'de Süleyman Demirel'in ve Ismet Paşanın kişilikleri, elbette olayların gidişi üstünde ağırlıklarına göre tesirler yaratmaktadır. Bunların yanısıra baskı gruplarının başında bulunan isimler de vardır.

Ancak unutmamalıdır ki isimler üstünde yapılacak bütün hesaplar bir derecede kadar geçerlidir. Türkiye, tarihi determinizmin bu tooluma yüklediği yoldan geri çeviremez.

Hele Türkiye'yi bu yoldan çevirmeye çalışanlar Süleyman Demirel gibi acemi politikacılar olursa, işler büsbütün hızlanır.

Zira Atatürk'ün eliyle kurduğu devletin temel ilkelerine karşı gelenler, bir de Anavasa ile ve hukuk devletiyle oynamaya kalkışırlarsa, arkalarına Johnson'u da alsalar sonları parlak olmuyacaktır. Adalet Partisinin şöhessiz en ufak bir başarı şansı yoktu. Ama daha uzun vadede ortaya çıkabilecek bir başarılılığı, en kısa vadede bir hezimet haline getirmek de şüphesiz ancak Süleyman Demirel gibi bir deha ile mümkün.

Bu deha sayesinde Türkiye'de üç ay içinde bir rejim dâvası yarattılmıştır. Ve Adalet Partisi organizasyonlarından başlayarak büyük gazeteleri saran ihtilâl ebedivâti iste bu frensiz gidişin sonucudur. Binilen araba zaten kullanılacak ebi değildir, ama bir kazayı yakınlaştırmak için en ehliyetsizleri direksivona oturtmak da akıl kâri sayılmaz.

İlhan Selçuk

İNÖNÜ «SAH» DEDİ!

Demirel, istifaya zorlanıyor

CHP. Genel Başkanı İnönü, müsamahasız bir muhalefetten yana olduğunu, bütün açıklığı ile ortaya koymustur. Usta bir satranç oyuncusu olarak İnönü, durumu ve åletlerini, siyasi hasmını bir açmaza düşürecek şekilde kullanmış ve sonunda «Sah» demmiştir. Bu açıdan, İnönü'nün hafta başında «Bir salâh ümidi görmemekle beraber» Başbakan Demirel'e yaptığı «Uyarma ziyareti», üzerinde durulacak bir olaydır.

CHP. toplantısından «Bir görevi yerine getirmeye gidiyorum» diye çikan İnönü, Başkan Demirel'den Seçim ve Af kanunu tasarılarını geriye bırakmasının istemekle, onu son derece dar ve çetin bir yolun başına getirmiştir ki, bu yol, Başbakanın istifasına çababilir. CHP. Genel Başkanının betki de makadı budur. Gerçekten AP. iktidarının başı, sakal ile bıyık arasında sıkışmıştır. Seçim ve Af tasarılarını geri alamaz, ok yayan çıkmıştır. Tasarıları geri almak, Demirel için prestijinin sıfır inmesi demektir ve bu durum, memnuniyetsziliğini belirtmekte gitgitçe daha ileri gidin AP. grubunun, onu çekilmeye mecbur etmesi sonucunu doğurur. Demirel, taziklere karşı kor ve gittiği yolda devava ederse, bu defa da gerginliğin gün geçtikçe artacından şüphe edilemez. Ankarada günlerdir devam eden söylemler, gizli toplantı haberleri AP. saflarında rahatsızlığı artırmaktır, iper kopaç ölçüde gerilmektedir. Bu durum, AP. iktidarının başını, istifa yolunu ciddiyetle düşünmeye sevkedebilecektir.

Inönü, «Uyarma ziyareti» ile Demirel'i iyice sıkıştırmıştır. «Hüda göstermesin âsarı iznihlâl bir yerde» kanunu, Demirel iktidarına karşı işlemeye başlamıştır. Muhalefeti her vuruþu yerden ses getirmesi bir yana bırakılsa bile, bunun dışındaki olaylar da Demirel iktidarı insafsızca hırpalamaktadır. AP grubu toplantılarında da artık söylemeye başladığı gibi, Demirel Hükümeti iktidarına daha dördüncü ayında fena hâde yiprasmıştır. Demirel'in başta destekçisi Hürriyet bile tenkit yazıları yayılmasına başlamıştır.

Bütün bunlar, AP. grubunda «Yanlış lider seçik» kanısını güçlendirmekte ve toplantılarında tenkit seslerinin yükselmesine yol açmaktadır. Çarşamba günü yapılan toplantıda İlhami Ertem gibi Demirel'e yakın tanıtan bir milletvekilinden bile, tenkit sesleri yükselmiştir. Af ve Seçim kanunlarının getirilmesini zamsız bulan Ertem, toprak reformu ve petrol kanunu üzerinde durdu, Danıştay kararının yerine getirilmemesinden dert yandı. Mesut Erez de Af

kanunu tasarısunun getirilisini tenkit etti. Diğer bazı milletvekilleri ise, af ve seçim konularında durmadırlar da, partinin güttügü politika üzerindeki tereddütlerini ifadeyen geri kalmadılar. Havayı yumatma yoluna gideceği yerde, CHP'yi «Siyasi menfaat şirketi» olarak ilân eden Demirel, asabının iyice bozulduğunu gizleyemiz hâle gelmiştir. Bu durum da, kendisine duyuñan güvensizliği artırmaktadır. Grupta tenkitlere cevap veriken, savunma havası taşıyan bir konuşma yapmasına rağmen, Demirel, muhalefete «siyasi eşkiyalar» tâbiyile hücum fırçasını da kaçırmamıştır. Yumuşama yoluna girmeyeceğini göstermiştir.

Bu durumda AP'deki endişeleri kökülemektedir. Demirel iktidarının yolu hakkında, Bilgiç ve Özarda'nın dışında da tereddütler belirmiştir: İş çevrelerindeki nüfuzu bilinen Ahmet Dalh, Demirel'e itidal tavsiye etmişdir.

Demirel iktidarı köşeye sıkıştırın af konusunda, daha simiden af taziki yapan çevreleri tedirgin edecek gerilemeler başlamış, mesela «Celâl Bayar'ın kamu haklarını kazanması», «Anayasının müsaade etiği ölçüde af» formülü ile önlenmiştir.

Tedavi için gititti Amerika'da Gürsel'in sağlık durumunun vahim bir saflaya girmesi de, çözümü her halde basit olmayan Cumhurbaşkanlığı meselesini de bir sürü mesele arasında «âcıl» bir mesele hâline getirmiştir.

Şartlar, Demirel'i istifa yoluna zorlamaktadır. AP. grubunda beliren «devirme havası» nt bu durum doğurmaktadır. Ancak, Demirel'in yerine kim Başbakan yapılacak? İşte mesele budur. Açıkça görüldüğü gibi bugün Başbakanlık mevkisinin bir alternatif yoktur. Demirel'in parti içi rakibi Saadettin Bilgiç bir al-

ternatif değildir. İsmi ortaya atılanlardan Ferruh Bozbeyli, pürüzlü bir iki meselede tarafsız Meclis Başkanlığı yaptı diye, Çetin Başbakanlık hizmetine de lâyık görülememektedir. Alican için ise bir sürü müşkîlât vardır. Bu durum, ister istemez «Demirel durum, etrafı değişim» düşüşünü kuvvetlendirmektedir. Önümüzdeki günlerde bu düşüncenin gerçekleştirilemesi teşebbüslerine şahit olmamız beklenir. Fakat bu, aksılaşan ve gerginleşen meseleleri çözmeye yetecekk mi? Bilinmez. Hürriyet gazetesinin yazdığı gibi, «Hiç kimse istemediği kababetin zamanını sindiden kêtirmek güçtür.»

Izmir olayı

Parti liderleri ile Çankaya temasları, Gürsel'in durunu, af ve seçim kanunları gerginliği, İnönü'nün Demirel'i uyarma zi yareti, gizli toplantı söylemlerinin vuku bulan İzmir olayı, bütün bu karışıklık arasında gene de dikkatleri üzerinde top lâdi.

Pek çok kimseyin işlerine gelen yorumlarla, nalıncı keseri gibi yontuyaçaklıları İzmir Olayı, hangi açıdan bakılırsa bakılışın, kargımıza bir «basiretli idare» meselesi olarak eklemek tâdîr.

Hafızalarımızı biraz tazeleyelim: 1962 yılında, aç ve ıssız çip laik ayakları barikatları vararak hissem gibî Meclise yürüdükleri gün, «basiretli idare», her türlü tahrîkten kaçınarak müessif olayları önlemiştir. Kozlu'da ise, çitle psikolojisinden anlamiyan tahrîkçi davranış ise, işçilerin kırşunlanmasına, ölüler vermeyeceye yol açmıştır. Son İzmir olayı da, bu tahrîkçi davranışın so-

nucudur ve kitte psikolojisinden bâhaber, basiretli olmaktan uzak idarenin sorumluluğu, hiç bir gayretin perdeleyemeyeceği kadar ortadadır.

Kula Mensucat Fabrikasının 67 günden beri devam eden grevine katılan işçileri, bu hafifanın başında Pazartesi günü sabah bir yürüyüşe giristiler. Yürüyüş katılanların sayısı 3 bine yakındır. Sabahın 8'inde Kula Mensucat Fabrikasının önde toplanan işçiler, şehrde doğru yürüyüşe geçince, zabita kuvvetleri, topluluğu dağıtmaya teşebbüslerine giristi. İzmir Emniyet Müdürü Rüştü Unsal, işçilerle «Geriye dönün» ihtarında bulundu. 7 kilometrelük yol yürüyerek gelen heyecanlı topluluk, teskin edilip dağıtılbildi. Ancak bu, kitle psikolojisine vukuflu gerektiren bir işti ve «Ya dağlırsınız, ya da bin polis burada şehit olur» tarzında zorlamalar, atlı polisin kalabalık arasına dalması ve copların rastgele inip kalkması, mevcut heyecana bir de öfkeyi ilâve ederek işleri büsbütün içinden çıkmaz hale getirmekten başka sonuç veremezdî ve vermedi de.. Atlı polis ve coplarla karşılaşan işçiler, «Üstümüze polis sevkediyorlar.. Polisler Kıbrısa götürülsün» diye haykırdılar. Atlı polis, çip ve cop, işçilerden bazılarının canını yakına, görevilerin düşüncesinin aksine, kalabalık «çil yavrusu» dağılacagi yerde sert bir reaksiyon gösterdi ve üzücü olaylar bâyece başladı. Aralarında kadınlar da olan işçiler, taş ve sopalarla zabita kuvvetlerine mukâbele ettiler. Bu hâlicum karşılıkla işçilerin üzerine çikarak işçilere hitap etmîstir. Bu konusunda Erdem, işçilerle beraber olduğunu söyleyip, çözüm yolunu bulmak için kendisine üç gün mehil verilmesini istiyordu. Erdem Ankaraya dönmüş ve aradan üç gün geçmemiştir ama, telefonla zaten bir haber meselenin, vaadlerin hilâfi na, çözülmeliğini bildiriyordu. Bu durum, işçilerin sabırsızlanan damlaların en bâbügünlü teskil etti. İşçileri virilişle

den, gerek zabıta kuvvetlerinden yaralananlar oldu. Gelen ilk haberlerin aksine, varalı sayısı zannedildiği kadar çok degildi ve aralarında ağır yaralı yoktu. Fakat, bu, olayın üzülfü nitelikini değiştirmiyordu.

Kovu bir AP'li olan Teksfir Sendikası Başkanı Sevket Yılmaz'ın sözleri, «İçlara nevin sebeb olduğunu gayet iyi açıklamaktadır. Yılmaz, işverenin «Siz hâlâ ceketlerinizi satmadınız mı? Açıktan kurtulamıvacaksınız» şeklindeki sözlerinin içinci nasıl târik ettiğini ve yüfürülüş yapan işçilerin üstünde atlı polis sevkedildiğini belirterek «Olaların çıkışmasının başlica sebeplerinden birisi de bir işçi arkadaşınızın ayağını üzerindeki polis çipinin geçmesi ve ayağının kırılmasıdır. İşçilerin olayları doğmasında herhangi bir düşünceleri veya rolleri yoktur. Kendilerini mîlîdafâa zorunda kalmışlardır. Olayların asıl müsebbibi işveren ve işvereni destekleyen polis mensuplarıdır» diyordu.

Olayların bir sebebi de, sığaçı seçagina bir beyanat vererek «Bu işte TIP'in parmağı var demekle kusur etmiyen Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in tutunudur. Erdem, sırlıup giden greve bir çözüm yolunu bulmak üzere gelmiş ve hatta «grev göz eüslü» gömleği dahi giyerek bu kıyasfetle bir minibüsün üzerine çikarak işçilere hitap etmîstir. Bu konusunda Erdem, işçilerle beraber olduğunu söyleyip, çözüm yolunu bulmak için kendisine üç gün mehil verilmesini istiyordu. Erdem Ankaraya dönmüş ve aradan üç gün geçmemiştir ama, telefonla zaten bir haber meselenin, vaadlerin hilâfi na, çözülmeliğini bildiriyordu. Bu durum, işçilerin sabırsızlanan damlaların en bâbügünlü teskil etti. İşçileri virilişle

Greveler, polis kordonunu geçtikten sonra...

GERÇEK SAYGISI

«Dön baba, dönelim...»

Fethi Naci

10 Ekim 1965 sonrasında İktidarı ile 1950-60 döneminin İktidarı, Menderes'in davranışlarıyla Demirel'in davranışları gittikçe belirginleşen benzerlikler gösteriyor.

1950-60 dönem İktidarı, kapitalist yoldan Türkiye'yi kalkınmaya hazırlıyordu. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, toprak reformuna ve Köy Enstitülere karşı idi. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, kendi öz kaynaklarımıza kalkınabileceğimize inanıyordu, umutlarını da yardım ve yabancılara bağlamıştı. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, bağımsız ve haysiyeli bir dış politika yürüttü ve imzaladı. Amerikanın eteklerini bırakıksa Sovyetlerin uvdusu olacağının yanıtıydı. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, ekonomide plan fikrine karşıydı, olağan karsı «hababam» metodunu her sürlüyor. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, dini politikaya älet ediyordu. Bugünkü İktidarı da öyle.

1950-60 dönem İktidarı, doğruları söyleyen bilim adamlarından hoşlanıyordu. enflasyonu kökü yoktu, partizan idarede yanındı, her ileri fikrin karşısına dikiliyordu, vb... Bugünkü İktidarı da öyle.

Uzun sırda bu benzerlikler listesi.

★

Bu benzerlikleri düşündükçe aklma hep Karl Marx'ın «18 Brumaire, adlı eserine basıkları getirir,

Kitabın ilk cümlesi şöyle: «Hesel, bir verde, bütün büyütük tarih olaylarının, tarihi kolların adeta İki defa tekrar ettikleri bir hizmet.» Bundan sonra Marx söyle der: «Hesel ilave etmemi umut, birincisinde traaledi olarak ikincisinde fars (kaba komedyi) olacak.» Ornekle de veriyor: «Danton'a göre Caussidière, Robespierre'e göre Louis Blanc, 1792-1795 Montagne'na göre 1848-1851 Montaigne'li, davya göre yeşen.»

Ve okurlara, okurların anlayışına saygıdan ötürü bu fıkra burada biter!'

İş adamları toplantıları

Akdeniz Bölgesi Oda ve Borular Uçuncu Bölge toplantısı, bol kredi talepleriyle son buldu. Sanayiciler, mali portesi 56 milyon liraya bulan bir Maden Bankası kurulmasını, özel yatırımlarının bir an önce gerçekleştirilmemesini, Sina Kalkınma Bankası ile Sina Yatırım ve Kredi Bankasının iç ve dış imkânlarının artırılmasını, işçilerin parasıyla beslenen Sosyal Sigortaların özel sanayicilere aitliği kredinin artırılması, Merkez Bankasının para basarak sanayiciye ucuz faizli kredi vermesini istemektediler. Bu taleplerin yanı sıra, toplantıda bir de Demirel şiri okundu:

**Özel sektör olarak
Bağlandı hep sana bel
Ümidimizi kırma
Ey Süleyman Demirel.**

Ne var ki Demirel, muazzam bütçe açığı karşısında, kamu yatırımlarını arzulayan, ölçüde özel sektörde kaydırabilecek durumda değildir. Üstelik banka kredilerini kısmak zorunda kalmıştır. Korkuluk ki sana bel bağlayanların ümitlerini kıracaktır.

Demirel'e ümit ve bel bağlayanlar yalnız yerli özelciler değil. Yabancı özelciler de, bu eski Morrison Temsilcisinden bilyük kolaylıklar beklemektedirler. DPA Ajansı muhabiri, bir çok Alman gazetesinde yayınlanan bir yazısında Demirel'den beklenenleri söyle belirtmektedir: «Seçim vünlüğündeki siyasi gizlilik ve bu seçimlerde yabancı sermavisi teşvik tarifalarının mi, yoksa alevhtarlarının mı kazanacağı sorusu, yabancı yatırımları uzun süre felce ugraymıştır. Nitelik bu yatırımlar geçen yıl içerisinde, beklenen sevivinen çok altında kalmıştır. Fakat Demirel'in parti bu kadar bilyük galibiyet kazandıktan sonra, yabancı yatırımları canlanacağı umut edilmektedir.»

Devlet Memurları Kanunu ve Öğretmenler

Türkçe Öğretmen Dernekleri

tim hizmetleri bakımından bir değişiklik yapılması imkâni hasıl olmadığı takdirde, millî eğitim personelinin, kanunun kapsamı dişinda bırakılması tekin edilmek istenilmiştir. O zaman bu sağlanamadığı için, öğretmenliğin tek dereceli bir sınıf halinde düzenlenmesi, hem Millî Eğitim Bakanlığının, hem Millî Federasyonumuza sunulması olarak tekli olunmuştu.

Burada çözümlenmesi gereken bir sorun ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Son zamanlara kadar ilgiyle karşılanan Talim ve Terbiye görevinin, Millî Eğitim Bakanlığının kabul edileceği yönü, umutlar taşıdı. Ne yazık ki, bu olumlu görüşleri savunur gürün Millî Eğitim Bakanlığının yüksek sorumluları bir noktada gerive çekildiler. Millî Eğitim Bakanlığı, Devlet Personel Dairesince hazırlanmış olan, herhangi bir bilgiyi paylaşmamıştır. (Kültüphaneci öğretmenler, öğretmenlerin geçmiş'siz hizmet yılları birer kademe olarak dikkate alınır, hakları verilir.)

Öğretmen bütünlüğünü koruyacaklarını, öğretmenlerin parçalanmasının olduğunu savunmak isteyenlerden gelen bir vazife ise «faklı bir toplantıda vatandaşın mutabakata göre uygun görülen bu tüzük» bütünlüğüne karşı olarak yukarıdan emredilmiştir. Sözü geçen bu tüzük anlaşılmayı kimler yapmıştır? Bu tüzük anlaşılmamın kararı Millî Eğitim Bakanlığının yetkilisi ortańskıca kabul görmüş müdür? Bu tüzük nasıl Türk öğretmenlerin karşı deşfi midir? Talim ve Terbiye Dairesinin bilimsel görevi ve subiectif esaslar da yanan bu sınıflandırma tüzüğü kabul etmesi mi bekleniyor?

Bu ikinci danışma kurulu toplantılarında, meşleğimize yönelik bir tâbibi bütün açıklılıkla anlatılmış ve Millî Federasyonumuzun bu vâdî kabul edilebilirliklerini de gözlerine tâbii bir sınıflandırma sermâs bulmuştur.

Sınıflandırma tüzükleri meydanda. Bu konuda önerileriniz olacaktır. Verecübün'z kararları göre çeşitli kabul edilebilirliklerin bir sınıflandırma bulunacaksınız. Öğretmenlerin tâbii tüzüklerini bize feda etmek isteneceler.

Uzun çalışmalarından sonra Danışma Kurulu, sınıflandırma konusunda oybirliği ile şu kararı aldı:

1. «Öğretmenlik Meslek Sınıfı Tüzüğü». Federasyonun önerisi 8 maddelik esaslar içinde hazırlanmalıdır.

2. Federasyonca hazırlanıp, Danışma Kurulumuzca oybirliği ile kabul edilen bu esaslar Cumhurbaşkanına, Başbakana, İlgi İl Baskınlarla, tüm sivaslı partilere, parlamento üyelerine duvurusluca ve destekleri istenecektir.

3. Öğretmenlik Tüzüğü, Cumhuriyetin bu yana kazançlılığı ve bugün daha da güçlendirilmesi gerektiği bu hakları vermez, bu davranışlarından elâzılı bir sonucu alınamaz. Danışma Kurulumuzun tâbii tüzüklerinin gerçeklesmesi ve bu mesleklin temel haklarının tanınması için kanunların L. Z. verdi'ni daha billyük davranışlar gösterecektir.

Danışma Kurulu toplantısında oybirliği ile kabul edilen «Öğretmenlik Meslek Sınıfı Tüzüğü» esasları söyleyelim:

a) Öğretmenlik kurumsal bir sınıftır.

b) Öğretmenlik, İlk, orta, ilse, meslekî, teknik okullarla, yüksek okulların eğitim ve her kademedeki yönetim hizmetlerini kapsayan tek dereceli bir meslek sınıfıdır.

c) Öğretmenlik Meslek Sınıfı'nda yönetim hizmetleri «Bakanlık merkez ve faşra yönetim hizmetleri dahil» geçici hizmetlerdir. Katılı bir yönetim sınıfının, bu gürültü yönetim örgütlenmesi ve ittifacılık de olsa kurulmasına çalışması, Öğretmenlik meslek sınıfının özelliğine avkıdır.

d) Öğretmenlik Meslek Sınıfının maaş tavanı 1.000 gösterge rakamıdır. Bu meslekte geçen her yıl bir kademe ilerlemesidir. 1.000 gösterge rakamı, ilkokul öğretmeninin, 27 vilda erişebilmesi göz önünde bulundurularak, 27 eşit kademeye ayrılr.

e) Yüksek tâbili öğretmenin, yüksek tâbili olmayan öğretmen-

ler arasındaki fark, aynı sınıf içinde her yıl bir kademe olarak (yüksek tâbilde geçen süre, varsa bunun üstündeki yetişme süre) resi ve meslek gelişme teşvik süresi) farkıdır.

f) Meslekî teşvik süresi, bir defaya mahsus olmak üzere ve birinci yüksek tâbili müddetinin, bir katı olarak verilir.

g) Bu tâzâfüün uygulanmasına geçirilen 6273 sayılı İntibâk Kanunu'ndan kadrosuzluk sebebiyle yararlanamayan öğretmenlerle, öğretmenlerin geçmiş'siz hizmet yılları birer kademe olarak teklif olunmuştu.

Burada çözümlenmesi gereken bir sorun ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Son zamanlara kadar ilgiyle karşılanan Talim ve Terbiye görevinin, Millî Eğitim Bakanlığının kabul edileceği yönü, umutlar taşıdı. Ne yazık ki, bu olumlu görüşleri savunur gürün Millî Eğitim Bakanlığının yüksek sorumluları bir noktada gerive çekildiler. Millî Eğitim Bakanlığı, Devlet Personel Dairesince hazırlanmış olan, herhangi bir bilgiyi paylaşmamıştır. (Kültüphaneci öğretmenler, öğretmenlerin geçmiş'siz hizmet yılları birer kademe olarak dikkate alınır, hakları verilir.)

Eğitim Bakanı Orhan Dengiz ise, öğretmenlerin azimli çıkışını karşısında, «Tüzükler deha kesin dehl. Bakanlıkta, Personel Dairesi temsilci ile çalışıyoruz. Bârî slıvilikler giderilecektir» dierek meseleyi geçistirmeye çalıştı.

Traktörde derletçilik

Aydın CHP Milletvekili Şükrû Koç, Nazilli'de çıkan Gerçek gazetesinde yayınlanan «Niçin devlet eliyle donatım» başlıklı yazısında, tarım araçları ithâlinin özel teşebbüs eliyle yapılmamasının nasıl bir soygun olduğunu ortaya koymaktadır. Devletçilik yoluya, bugün çiftçiye 50 bin liraya satılan bir traktörün 27 bin liraya çiftçeve intikalî müm kündür. Şükrû Koç su biligi vermektedir:

«Döviz imkânları sınırlı ol duyu ve ithâlatın özel sektör eyleyle yapılmasını, sâki demokrasinin temel ilkelerindenmiş gibi kabul edenlerin telkinleri sebebiyle, bugün yılda ihtiyacımız olan 6000 traktör ve 800 bîger - döveri yurda getirmek mümkün olmamaktadır. Devletçilik yoluya, bugün çiftçiye 50 bin liraya satılan bir traktörün 27 bin liraya çiftçeve intikalî müm kündür. Şükrû Koç su biligi vermektedir:

«Döviz imkânları sınırlı ol duyu ve ithâlatın özel sektör eyleyle yapılmasını, sâki demokrasinin temel ilkelerindenmiş gibi kabul edenlerin telkinleri sebebiyle, bugün yılda ihtiyacımız olan 6000 traktör ve 800 bîger - döveri yurda getirmek mümkün olmamaktadır. Devletçilik yoluya, bugün çiftçiye 50 bin liraya satılan bir traktörün 27 bin liraya çiftçeve intikalî müm kündür. Şükrû Koç su biligi vermektedir:

Türkiye, ülkemizin gerekleri ve zorlamalarıyla, artık bugün sistemleşmeye doğru giden, elyordamı tedbir olmaktan kurtulup, bilimsel temellere oturan bir devletçilik anlayışına varmışız. Devlet eliyle, Kanada'da 13 bin liraya alınacak Traktör, her türülü masraf ve gürültüye vízde 20 kârılıkta 27 bin liraya satılacak.

Petrol oyunları

TPAO ve Etibank'ın millîyetçi genel müdürlülerinin, yabancı şirketlerin hoşlarına gitmedikleri için değiştirildiklerini bilmek teşvikidir. Ama ümit etmeye teşvikidir ki, yerlerine gelenler de, millîyetçi politikayı sürdürmeyi isteyebilirler. Bu nedenledir ki, yeni genel müdürlüleri tenkitten simdiye kadar kaçındı ve beklemeyi tercih etti. PAKAT TPAO Genel Müdürüne hafta sonunda verdiği beyanat, bu teşekkürli bir tehdîde bir gidiseğini göstermektedir: TPAO vízde 27 ucuz fiyatla Libya'ya petrol ithâli anlaşması yapmıştır. Kartel tâbileri, buna benzer ucuz fiyatla satışı önlemek için Libya devleti üzerinde baskıcı yapımlardır. Ama ortada bir mukavele vardır ve TPAO Genel Müdüre düşen is, mukaveleyi uygulatma yolunda çaba göstermektedir. Turgut Gülez ise, karşı tarafa ipucu verir ve mukavele bozun der biciminde konuşmaktadır: «Libya'dan ordunun akar-vakıt ihâvacı için vízde

Sükrû Koç
50 bin yerine 27 bin

30 arasında kârlar ilâve etmektedir. Bu suretle, köylülinin eline 50 bin liranın üstünde bir fiatal intikal etmektedir. Bu dumrum, bîger - döverde de aynıdır. 64 bin liraya gürültü giyen bu araç 150 bin liraya satılmaktadır. Gubre fiataları serbest bırakıldıktan sonra, gubrede, ilâça da aynı mekanizma işlemektedir. Türk ekonomisinin hiç bir dalında özelliğle, soñuları geniş halk kitlelerini ve kâmdan ilgilendiren tarımda, böylesine bir vurgun ve soygun örneği bulunamaz.

Simdi mesele sudur: Önce, Londra'daki Avrupa komisyoncusuna her traktör için 500 dolar açıktan ödenmektedir. Bunu ortadan kaldırıkm için, fabrika, toplu ve direk ithâlatı tâsive etmektedir. Bunu da devlet yapabilir. İstanbul'a girişte, ithâlatçının, birinci toptancının, bâzârların başbâyilerin alındıkları kârlar bir hizmetin karşılığı değildir. Aracılık korkunc şekilde beslenmesidir. Nihayet, mahalli acentaların aldığı bir kâr vardır. Bütün bunları millî ekonomimize ve üreticinin menfaatına düşenlemek devletin ödevidir. Nitelik Anayasânn 52. maddesi bu ödevi belirtmektedir.

Ithal malının yüksekliği ve haksız olarak, fâhiş kârla satılması sonucu olarak üretici, ürünnün çok yüksek fiata maletmektedir. Nitelik, bundan 5 yıl önce 100 kuruşa gelen çiştli pamuk bugün 180-200 kuruşa malolmaktadır. Üretim artışına rağmen, köylü kazanamamaktadır. Bir bakıma milyonlarca köylü ailesi, bir kaçı yüz ithâlatçı ve ithâracatçı hesabına calışmaktadır. Zira bâzârlar, hiç bir gerçek eylem harcamadan milyonlar kazanmaktadır, fakat köylü pahalıya malettiği ürünnü iâhracatının ve onun komisyoncusunun ovunları altında ezdirmekten kurtaramamaktadır. Diğer tarafından, ürünlere malîyetinin maliyetinin yükselişesi sebebiyle, serbest dövizli pazarlarda, diğer üretici ülkelere fiyat ve kalite rekabeti yapamamaktadır. Zira, nâmuk tâbîn, incir, fîlîm gibi ürünlere deki rakımlarımız, traktör 50 bîne dehl, vari fiyatına almaktadır. Bu suretle malivetleri düşmek, ekici râhastılıkla ekonomik bakımdan kalkınabilecektir.

Türkiye, ülkemizin gerekleri ve zorlamalarıyla, artık bugün sistemleşmeye doğru giden, elyordamı tedbir olmaktan kurtulup, bilimsel temellere oturan bir devletçilik anlayışına varmışız. Devlet eliyle, Kanada'da 13 bin liraya alınacak Traktör, her türülü masraf ve gürültüye vízde 20 kârılıkta 27 bin liraya satılacak.

YÖN, 11 SUBAT 1966

27 indirimli petrol alınması konusunda anlaşma imzalandı. Ancak son çıkan Libya Petrol Kanunu ile şirketlerden alınan devlet hissesi artmış bulunmaktadır. Bu artışın bize verdikleri tıvıat üzerinde tesiri olup olmadığını bir yazıyla sorduk, cevap bekliyoruz». TPAO Genel Müdürinin, «anlaşmayı bozabilirsiniz» üslubunda mektuplar değil, «anlaştanı derhal uygulayın» diye yazması gerekiydi.

Turgut Gülez, Plânlama Teskilatı tarafından istenilen ve İnönü Hükümeti sırasında bir kanun tasarılarıyla Meclise getirilen TPAO — Petrol Ofis birleşmesi konusunda da, yabancı şirketlerin tezini benimsediğini belli etmiştir. Mobil, bu tasarıının kanunlaşmasını önlemek için bayilerini harekete getirmiştir ve milletvekilleri üzerinde baskı yapmıştır. Birleşme, yabancı şirketlerin satışlarını azaltacaktır. Yabancı şirketler, tasarı «rekabet ve serbest ticarete aykırı» diyorlardı. Turgut Gülez de tıpkı onlar gibi, «Tek vücut haline gelme, iki şirketi de atılı hale getirir. Aradaki tatlilik kalkar demektir.

Petrol boru hattı konusunda da Gülez'in tutumu endişe vericidir. Bilindiği gibi, boru hattı son derece kârî bir işletmedir. Yabancı şirketler, boru hattını kendileri yapmak, hiç de değilse ortak olmak istemelerdir. Simdi Gülez, boru hattına Türk vatandaşlarını ortak etmek formülünü ortaya atmıştır. Bu formül dahi tehliklidir. Yabancı şirketler, paravana yerli kişiler aracılığı ile işletmeye katılabılır ve söz sahibi olabilirler. Güney Amerika'da birçok ülke, yabancı şirketlerde en çok yüzde 49 hisse sahip olabilecekleri konusunda kanunlar çkartılmış, fakat yerli paravana lar voluya Amerikan tekelleri işlerini yürütütmeye başarmışlardır. Bu tehlile engellense dahi, yatırımları için büyük paraya ihtiyaci olan TPAO'yu, bu çok kârî işe ortak alarak, kârdan yoksun bırakmak lüzumsuzdur.

Bu durumda İpras Yönetimi Kurulu Başkanı Topaloğlu'nu bu görevinden de uzaklaştırıp için girişilen usulsüz davranışlar özel bir anlam kazanmaktadır. Topaloğlu, başlangıçta İpras Yönetimi Kurulu kararına iken uzaklaştırılmak istenmişti. Yönetimi Kurulu üyesi Menderes'in Petrol Dairesi Başkanı Emin İplikçi, bu yolda hayli çaba gösterdi. Fakat bu çaba hukuki yollardan önlendi. Bunun üzerine, TPAO Yönetimi Kurulunun bir ara kararı ile İpras Genel Kurulunu toplantıya çağrıldı. Meselenin halline tesebbüs edildi. Topaloğlu, ara kararında usulsüzlük bulunduğunu Noter eliyle gönderdiği ihtarname ile ispatlavarak bu ikinci denemevi de bosa çıkardı. Nihayet 31 Ocak günü T.PAO Yönetimi Kurulu, Topaloğlu yerine Gülez'i seçmek amacıyla İpras Genel Kurulunu toplantıya çağırdı. Ancak Topaloğlu'nun avukatı Aksoy'un, mühkeme eliyle baskın şeklinde yaptığı delil tesbiti işlemi, bu evnun da suya düşürdü. TPAO'yun yeni Baş Hukuk Müşaviri Hayri Do manıç, gerçek dışı bevanları yüzünden güç durumda kaldı. Ama yine de 8 Şubat günü İpras Yönetimi Kurulu Anayasa Tas-

landı. Prof. Aksoy noter eliyle, mahkemenin yaptığı delil tesbitinin tasdikli bir suretini Yönetimi Kurulu ilettili. Mahkeme kararını tanımsız üyelerin hem hukuki, hem de cezal yönünden sorumlu olacaklarını belirtti. Bu ihtarname, İpras Yönetimi Kurulu toplantılarında okutuldu. Toplantıda söz alan İhsan Topaloğlu ve Murakip Özer Derbil de üye'erin büyük sorumluluk altında kalacaklarını uzun uzun anlatılar. Ne var ki 5 kişilik İpras Yönetimi Kurulu, iki oy ile Genel Kurulu toplama kararı aldı! Caltex temsilcileri, Danıştan kararı dolaşıysa, çekimser kaldılar. Ünlü Max Ball'un yardımıclığını yapan Menderes'in Petrol Dairesi Başkanı Emin İplikçi ile Kâzım Akyel, buna rağmen Genel Kurulu toplama yolunda oy kulanılar! Şirket statüsünde göre Genel Kurulun 15 gün sonra toplantıması gereklidir, toplantıının 11 Şubat günü yapılmasını kararlaştılar. Kanunsuz Genel Kurul toplantısının yapılmış yapılmışlığı henüz belli değildir. Yalnız Topaloğlu'nu derhal İpras'ın başından uzaklaştırmak için göze alınan tertipler ve cür'eli usulsüz davranışlar şüpheler uyandırmaktadır. Yargın şüphe odur ki, bu acelecilik Ataş'ın rafineri tevsiine İpras'ın yaptığı itirazı Petrol Komiseri kararından önce geri alınabile ve Libya'dan ucuz petrol ithalini son dakikada olsun bozulmamıştır. Bu formül dahi tehliklidir.

Dışşlerinden bir ses ve Kıbrıs

YON'ün yıllarca önce ortaya attığı «Avusturya» tipi bağımsız, ülkelerden temizlenmiş ve federatif bir devlet tezi, hayli geç kalmıştır. Dışşlerimizde yanık bulmaya başlamıştır. Dışşleri Balkan Çağlayanı, acemice bir davranışla olsa, Avusturya tipi bağımsız Kıbrıs tezini benimsediğimi açıklamıştır. Bu politikanın başarısı, Sovyetler Birliği ve Üçüncü Dünya Ülkeleri yakınılaşmamızına bağlıdır. Bu gerçeği, hâriyecilerimizde az görülen bir cesaretle Dışşer Enformasyon Genel Müdür Yardımcısı İlhan Bakay, Akşam gazetesinde yanyıldızlığı yazılarında belirtmek lüzumunu duymustur. Yunanlılarla ilişkili müzakere heveslerimiz nasıl alevhimize ışleyen bir tuzak olduğunu delilleriyle ortaya koyan Bakay etkisi volu göstermiştir: «Sovyet Rusya'nın ve ABD'nin rızası, hiç değilse mühalefet olmadan bu davâva bir çözüm volu bolmak mümkün deildir.

Onun için Demirel Hükümetine bu durumda bazı işler düzgün oluyor. Bir defa Uçuncu Koalisyonu zanunda başlatılmış Urgüpü'nün başkanlığını yaptığı Dördüncü Koalisyon tarafından geliştirilen Türk-Sovyet ilişkileri birakıldı yeden alınıp tekrar olsun bir şekilde geliştirilmelidir.

Kim ne derse desin, yenî Hükümetin iktidara geldiği günden bu yana, zaman zaman sorumlular tarafından sarhoşlenen tatlî sözlerle rağmen, bu vadide, müsbat manâda, herhangi bir şeşime oynamamıştır. Yalnız bir defa, Demirel Hükümetinin daha gerçekçi davranışlar, bu ilişkileri, Kıbrıs sorununa dayanamamışında, daha geniş açıdan ve ele almışında, savılamışacak kadar favda vardır. Bu şekilde hareketle Türkiye, her sevda evvel Sımal komusunun güvenini kazanmış olacaktır. Bu şekilde hareketle, Türkiye, dosta düşmanına gerçekten Atatürk dis politikasına dönüldüğünü göstermiş bulunmaktadır. Açıkkık ve samimiyet dis politikada basarının temel şartıdır. Görülecektir ki, Kıbrıs sorunu arada kendiliğinden hal yoluna girecektir.

Esasen, Sovyet Rusya'nın Birleşmiş Milletlerde çekimser kalmasının ayrıca bir manâsı olduğunu da artık anlamak gereklidir. Sovyet Rusya böyle hareket etmekle Türk'ü kırmak istememişti.

ABD'ye gelince, kanaatlimiz o-

dur ki, Sovyetlerin Türk görüşü-

Su veya bu bahane ile milli iradenin üzerine yürümeye katkacak akıtsızlar zehir ederse bilmelidir ki her sokakta barikat, her eve bir serhat kaleminin mukavemetini göreceklidir. Kendilerine 1936 İspanyosunu iyice tetkik etmelerini bir defa daha tavsiye ederiz.

(Başyazı) — ADALET

Ben Türklerin seçimle işbuşma getirdiği «Adaletçi» iktidar için hiç bir tehlke yok diyorum. Yoksa onun mücadele ettiği solak zihniyetin ve mümessillerinin karşılaştıkları tehlke, onlar için küçümsememeye. Evet, onlar için tehlke var çünkü, «Adaletçilerin iktidarında artık Türkiye'de cirit oynatamayacaklardır..

Oular için tehlke var çünkü, normal kanunlarla yapılacak seçimlerle «Adaletçiler» Anayasayı değiştirecek hale gelecek ve Anayasının bir kambarı olan «Tabii» senatörlük mescidesi kaldırılacaktır.

Ahmet Gürkan — ZAFER

Sayın İnönü :
— Kafam kızmayaçorsun, yapmayıcağım yoktur!

Demişti. Şimdi hak veriyorum. Halk Partisinin, Adalet Partisine yapmayıacağım yoktur! Tevhir, tahrif, iftira, yalan, hatta dini taassup tarzında bir küfür bile!

Adalet Partisi böyle bir lânete uğramak için ne yapmıştır? Ortada dine saygısızlık sayılacak ne vardır? Hiçbir şey!

Biz Türk milletinin güvenini kazanarak meşru seçimlerle iktidara getirdiği bir hükmeme :

— Dişardan direktif alıyor!

Diye iftira edecek kadar hak yolundan sapmış, siyasi hırsımıza坎lı garez ve kinkle dolmuş değiliz ki Allah bize lânet etsin!

Orhan Seyfi Orhon — SON HAVADIS

En güzel anayasa, en mükemmel anayasa mahkemelerine, en dürüst seçimlere rağmen, bir çok ülkelerde gene de darbeler, iç savaşlar çıkmaktadır...

Sosyal hayatı, siyasi hayatı, tipki fizik ve madde âlemindeki gibi mutlak bir determinizm yoktur. Fakat hesaba katılmadığı, ona göre tedbirler alınmadığı, gözü kapalı gidildiği zaman sonuçları çok vahim olacak bazı genel temayıllar mevcuttur.

Prof. Aydin Yalcın — SON HAVADIS

Müesses siyasi ve hukuki nizamı devriye teşebbüsleri her zaman için tek dereceli teşebbüsler halinde sahneye konulmaz.

Silâhla sokâğa fırlamazdan önce, bu tarz fırçayı ayıratmaya yönelik gayretlere de şahit olabiliriz...

Meselâ, otoriteyi tâhirip, temel kuruluşlar ve mes'ul şahıslar üzerinde iftiralarla şüphe ve itimatsızlık yaratma gayretleri, yalnızca iktisadi ve sosyal hayatı feice uğratma teşebbüsleri ve açık, kapalı iktîlâl talepleri de müesses nizamı devirmenin finâilleri tâmine sindendir...

Mevzuatımızda bu bahiste bir noksantık varsa derhal giderilmelidir.

(Başyazı) — Babüsselâde SABAH

...Meş'um bir ses yine çınlamaya baş-

ne müzâhir bir tutumuna ABD'nin karşı koymağının düşüncesidir.

Ne var ki, Bakay'ın da belirttiği üzere, Demirel Hükümeti döneminde Türk - Sovyet ilişkileri duraklamışa girmiştir ve meselede çözümlenmiş Amerika'dan bekleyen yenî iktidar, adım adım dâvâyi kabmete yoluna girmiştir.

Makarios, Yunanistan'a gidişlerini kabul ettirmiştir. Atina ve Makarios, Kıbrıs meselesinde «Türkiye'nin hiç bir ilgisi bulunmadığı» noktasında anlaşmışlardır. Yunanistan, Türkiye ile müzakereye, Enosis'in önceden kabulü şartıyla oturacaktır. Niyet, kavitsız şartlı kabul etmektedir. Makarios ve Atina'nın planları, projeleri artık belli olmuştur. Yunanistanla ilişkili görüşmelerden bahsetmek artık gâlibiçüntür. Atina bildirisi, Kıbrıs meselesinde yenî bir sahâ açıyor.

U.Thant'ın temsilcisi Bennet'in, ismi açıkça söylemeye bir aralıktır. Lefkoşa, Atina ve Ankara ziyaretlerine başlaması, bu yenî sahânin ilk bellirtileridir. Bennet, Plaza raporu uygun bir biçimde, Türklerle Kıbrıs'la bir anlaşılık statüsünü kabul ettiğine de-

Türk azınlık temsilcileriyle, Ada Türklerinin haklarını incelerken, yoluñak arzusunu memnuniylukla karıştırarak denilemektedir. Prof. Esmer bu sözleri şöyle yorumlamaktadır:

«Bundan anlıyoruz ki, Makarios hâlinde Ada'da Türk cemaatinin tuu kavemetini kırnak için bir takim şeytanı tedbirlerle başvuracaktır. Ortaya bir takim kukuları çıkararak, sertlikle, yumuşaklıla, tehditle, vaadlerle, Makarios bu hedefine varmaya çalışacaktır.

Makarios ve Atina'nın planları, projeleri artık belli olmuştur. Yunanistanla ilişkili görüşmelerden bahsetmek artık gâlibiçüntür. Atina bildirisi, Kıbrıs meselesinde yenî bir sahâ açıyor.

U.Thant'ın temsilcisi Bennet'in, ismi açıkça söylemeye bir aralıktır. Lefkoşa, Atina ve Ankara ziyaretlerine başlaması, bu yenî sahânin ilk bellirtileridir. Bennet, Plaza raporu uygun bir biçimde, Türklerle Kıbrıs'la bir anlaşılık statüsünü kabul ettiğine de-

na'daki basın toplantılarında söylediği şu sözler, nasıl bir ricat içinde bulunduğumuzu gösteren çeşitli davranışlarından bir tanesidir:

«Bildiğimizde, (Bennet) Kıbrıs'a gidecek, sonra Atina ile Ankara'ya geçecektir. Belki Londra'ya da uğrayacaktır. Sunu hatırlatmak isterim ki, Türkler, evelce Bennet'in arabuluculuğunu red Plaza'nının kabul etmemelerdi. Şimdi Bennet'in kabul etmektedirler. Bu bakımından tehlike mevcut değildir.

Plaza'yı tantana ile reddeden Türk Hükümeti, şimdi evelce red ettiğe arabulucuyu, ismi söylemeden de olsa kabule hazırlamaktadır! Eski Türkiye, İnönü'nün başlığı, Sovyetler ve Üçüncü Dünya ile yakınlaşma politikasında yürüyordu. Bennet'ler ve Plaza'ları gelmesi, ancak bize yararlı olurdu. Ama durum bu değildir ve her geçen gün yeni iktidarın hikmeti vücudunun Sovyet yakınlamasını sürdürmek olduğunu anlaşılmaktadır.

AP BASINI VE İHTİLAL !

iadı... Kendisi gibi bir takım ugursuz kafatar da makâs bulan bu ses Tiranos'un, Tiranos'cuların sesidir; demokrasilerin büyük düşmanı, korkunç ve hilekar tâhirçisi Tiranos'ları.

Tiranos ilk defa Milâddan önce 411 yılında bu entrikalarla demokrasiyi vîkip verine çöreklemeşti...

Elbîrîyle demokrasiyi bir kere daha devirip Tiranos'a teslim etmeye, refaha, saadete, diriliğe ve düzene susamış mâsum bir topuluğu Sisyon gibi asırların gerisine itmeğe nasıl da can atıyorlar.

İbretle ve esefle görülecek çabalar, hîyanetler bunlardır iste. Eflâtûn gelsin bugünü görsün de bakalım mezârında rahat edebilir mi?

Celâl Yardımcı — TERÇUMAN

Türkiye'de öteden beri bir solcu basın vardır. Solcu demek komünist demektir. Az solda, orta solda, çok solda, solun ucunda olmak ancak miktar farklıdır. Zehirin aza da, ortası da, çoğu da zehirdir; zehir az olursa bir ayda, orta olursa bir haftada, çok olursa bir anda öldürür. Demek ki nefice aynıdır, ancak zaman farkı vardır.

Türkiye'de solcu, yani zehir kusan basın karşı milliyetçi ve İslâmî basın da gelişmektedir, bunun manası savunma cephesinin kuvvetlenmesi demektir. Gençlik arasında da bu cepheye mühim katılışlar gözle caromaktadır, bilişsiz bu hal nek ümit vericidir...

Endonezya'da İslâmetâr, soleleri vere serdiler, Türkiye'de de böyle olacaktır. Çünkü soleluğu karşı savunma kallesi her gün biraz daha kuvvetleniyor, mücahitlerin sayısı da çoğalıyor.

Kâdircan Kâfi — TERÇUMAN

Bir çökareci ekibi, bu memlekette, ordusu ile, işçisi ile, öğrencisi, çiftçisi, köylüsü ve kentlisî ile bu asıl milleti bir süre aldattı diye, sonuna kadar bu aldatıcı davranışlara göz yumacak değiliz...

Ismet Paşa ve onun partisi son ümitlerini de yitirince, Türkiye'de yenî bir iktîlâlin vasatını hazırlama çabasına düştüler.

10 Ekimden sonra Ismet Paşa'nın mahzûr kârname gibi söyleliklerini bir düşünün, «Bunların iktidarı on ay bile dayanamaz...», «Bu gidişin sonunu iyi görmüyorum...», «Yakın gelecekte endiseliyim...» vesâre...

Ismet Paşa yalnız kendisi konusunda, belki inanmamış çok olacak. Bunun için vardakçıları da harekete geçmişler ve bir kısım bastırı ile bir kısım Temelli Senatör ve solun solunda ahzî mevkî eylemiş olan bir kısım çökareci da değişmez genel başkanın elindeki çomağın hareketine göre ses vermeye başlamış ve vatandaşı tedirgin etmek için harekete geçmiştir.

Durum, şartları henüz olgunlaşmamış olmakla beraber, bir iktîlâl vasatı hazırlama çabasının bütün özelliklerini aksetirmektedir...

Sokaktaki Adam, subaya, askere, işçeye, öğretmeneye ve talebeye bazı hakikatleri bir defa daha göstermek ve Ismet Paşa takımıının aldatıcı davranışlarına övünç olmamak için onları ikaz etmek zorundadır.

Sokaktaki Adam — ADALET

AF VE İKTİDARIN SORUMLULUGU

AP'nin genel affı vaad eden seçim beyannamesinin ilân edildiği Eylül ayından, hele 10 Ekim 1965'ten sonra işlenmiş suçları genel affın kapsamı içine alacak bir kanun, Anayasının ruhuna aykırı bir kanun olacaktır. Genel af yetkisini açıkça ve aşırı surette kötüye kullanmaktan başka bir şekilde nitelendirilemeyecek olan böyle bir kanunu, Anaya Mahkemesinin iptal etmesi gereklidir.

Prof. Dr. Muammer Aksoy

Siyasi hayatımız yine «af Kampanyası» devresine girmiş bulunuyor. «Affı başırişip başarıya gitmeyeceğimize, nasıl, ne derece ve ne şekilde başaracağımıza ilişkin konuşmalar ve yazılar», haftalarca, toplum hayatımızın ömür planında yer alacaktır. Başka milletlerin teknik alanlarında bol bol keşifler yaptığı, büyük iktisadi ve sosyal gelişmeleri gerçekleştirdiği çağımızda, biz de suç işleyenleri ve mahküm olanları af etmeye alanında herhangi bir topluma napsık olmamak üzere şabalar ve «başarılar» (!) gösteriyoruz. Suçuları zaman zaman Ceza Kanununun ve Hapishanenin dışına çıkarmak için, hiçbir fırsatı kaybetmemeye konusunda başka toplumların bizimle yarışa kalkışmasına bile imkân yoktur. Yakkında, meselâ «Başbakanımızın bir erkek evlilik kazandıkları günlerde» dahi genel af yoluna gidilirse, buna hiç şasnamak gereklidir.

Memleketimizde bugüne kadar, başka bir memlekette görülmemiş ölçüde kötüye kullanılmış olan af yetkisinin, son Af Kanunu tasarisında, bizdeki tatbikatta dahi rastlanmamış bir aşırılıkla, ne korukucu bir derecede kötüye kullanıldığı, yazida ana hatları ile göstermeye çalışacağız.

GENEL OLARAK

İnsanların bir barış içinde bir arada yaşayabileceklerinin en başta gelen şartı, başkalarının saldırılmasına karşı toplum düzene tarafından korunmuş olmalıdır. Canımıza, bedenimize, haysiyet ve şerefimize, malımıza (ve bizzat toplumun en önemli yararlarına) karşı tecavüzleri Devlet cezalandırdığı içindir ki, «herkes herkese savaş halinde» bulunmakta kurtulmuştur. Güven içinde yaşama imkânı, iste bu sayede sağlanmıştır.

Cezaya çarpılma ihtimali ne kadar kesin ise, suç işlenmesinin önlenmesi de o kadar etkili olacaktır. Beccaria'dan beri hem her hukukunun teslim ettiği bu gerçeği, daha Eflâtu'n bîle dile getirmiştir: «Ne mahiyette olursa olsun, hiçbir suç cezasız kalmamalı ve hiç kimse cezadan kaçamamalıdır». Eğer şahıslara veya topluma karşı işlenen suçlar, yapanların yanına kâr kalmağa başlarsa ve bu durum toplumu idare edenlerin keyfi davranışlarının sonucu olursa, Devlet ve toplum düzeni temelinden sarsılır. Kendisine karşı işlenmiş suçların cezalandırılmadığını (katililerin, hırsızların ve haysiyetlere tecavüzü sanat edinmiş kimselerin, ya lîc cezalandırılmadığını, yahut da sembolik cezalardan sonra serbest bırakıldığını) gören kimseler, iki görüş ve duygundan derin surette etkisi altında kalmaya mahkûmdurlar: 1) Affedilmiş suçlarla hakları çiğnenmiş bulunan kimseler (mağdurlar), toplum tarafından cezalandırılmışın bu suçluları (kişilere veya toplum hayatının temeline saldırmış olanları) bizzat cezalandırmaktan başka bir çare kalmadığı inancına ulaşacaklardır. Hele bizdeki gibi ölçalma eğilimi kuvvetli olan toplumlarda birbirini kovalayan genel affalar, kişileri, hakkını bizzat almayla zorlar, 2) Suçların ciddiye alınmadığının şururuna varan bir çok kimse, suç işlemeği, eskiden suç işlemi kimseler de, yeni yeni suçlar işlemeği, önemzsiz ve çekinilmemesi gereken bir davranış olarak görmeğa başlarlar.

İste genel affa sık sık başvurmanın

büyük tehlikesi, özellikle buradadır. Ceza Hukuku uzmanları ve konuya inceleyen bütün düşünürler, genel affı ancak belli şartlar altında kabul etmektedirler. Belli bazi fiillerin cezalandırılmasına devam edilmesi, pek özel şartlar yüzünden kamu için bir huzursuzluk kaynağı teşkil ediyorsa, ancak bu gibi suçlar bakımından, genel affın toplum ve kişiler için olumlu sonuçlar doğuracağı kabul edilebilir.

GENEL AFFİN SAKINCALARI

Siyasi hayatı henüz bazı objektif ölçülerle ulaşmamış ve bir kaç yıldan daha uzaktaki geleceği hesaba katmayan siyaset adamları ile dolu olan - bizimki gibi - toplumlarda, genel af müessesesinin sakincaları, şüphesi ki pek ağır basacaktır.

Beccaria, Bentham, Kant gibi düşünürler, genel affi prensip olarak reddetmişlerdir. Keza Positivistler'in af'a karşıları südürlükleri görüşler, memleketimiz için özel bir önem taşımaktadır. Onlara göre, af, hemen her zaman tavsiye, tazyik, iltimas, seçimlerde oy kazanmak gibi sebeplerle yapılır ki, bu da yetkinin kötüye kullanılmamasından başka bir şey değildir.

Ceza Hukuku hocamız merhum Prof. Tahir Taner genel af konusunda söyle demiştir: «Adı cürümeli işleyenlerin ahlâki kötülükleri muhakkak olduğuna göre, bunların umumi affa nail edilmesi veya cezalarının azaltılması, ceza siyaseti bakımından çok muhataratlı ve vahimdir. Af üzerinde takibattan kurtulan veya ceza evinden salıverilen bu gibi şahısların, az zaman sonra tekrar suç işleyerek cezaevinin yolunu tuttukları çok vakidir. Diğer taraftan adı suç faillerinin affi, ceza kanununun umumi önleme yolundaki kuvvet ve tescili çok düşürür».

Değerli Ceza Hukuku Profesörlerimden Dr. Faruk Erem bu konuda söyle demektedir: «Hakiki bir zaruret mevcut olmadığı halde, taraftar kaza, cezaevleri mevcudunu azaltma... gibi hukuki derden mahrum mülâhazalarla af yetkisini kullanması, bir cemiyette adalet ve kanunlara güveni azaltır. Nasıl olsa günün birinde af kanununun etkacığı ümidi, cezanın genel önleme hassasını zayıflatmaktadır.»

İstanbul Hukuk Fakültesinin tanınmış Ceza Hukuku Profesörleri Dr. Sulhi Dönmez ve Dr. Sahir Erman da, genel affi kötüye kullanılmışının bir gelenek haline gelmesi karşısında, onun ancak belli şartlara saygı gösterdiği takdirde savunulabileceğini teslim etmektedirler: «Suiistimale kaçmamak, af selâhiyetini ceza adletinin dışında kalacak maksâtlarla kullanmak, bahusus affi zaruri kılan sebepler bulunmadan bu selâhiyeti istİm etmemek ve adı suçların affından titizlikle kaçınmak şartlarıyla af yetkisinin mevcudiyeti ve muhafazası yerinde olur.»

«Türk Hukukunda Af» konusunda kaleme alınmış en yeni incelemeyi teşkil eden doktora tezinde Dr. Selâhattin Keyman söyle diyor: «Suiistimaleden titiz bir şekilde kaçmak şartıyla; af yetkisini kabul etmek doğru bir netice sayılabilir. Ancak bu konuda gösterilecek en ufak bir hafifliğin dahi, affa karşı olanlara hak verdireceği unutulmamak gereklidir. Af yetkisinin istİmde sorumsuz bir şekilde hareket etmek, mazur görülemez. Zira af, Ceza

Hukukunda ciddiyet ve dürüstliğin ölçüsüdür.»

EİZDE GENEL AFFİN KÖTÜYE KULLANILIŞI

Memleketimizde genel affin uygulanmasına bir göz atarsak, «dünyanın hiçbir uygur memlekette, genel af yetkisinin bu kadar kötüye kullanılmadığı» ni tesbit etmek zorunluğunda kalırız. Şimdi, Cumhuriyetten vana kabul edilen genel af kanunlarına kısaca bir göz atalım: 26 Aralık 1923 gün ve 391 sayılı «Affi Umumi Kanunu», 16 Nisan 1924 gün ve 487 sayılı «Lozan Muahedenamesi mucibince ilân edilen Affi Umumi Kanunu», 26.10.1933 gün ve 2330 sayılı «Cumhuriyetin 10 uncu yıldönümü münasebetiyle nesrolunan Af Kanunu», 29 Haziran 1938 gün ve 3527 sayılı «Af Kanunu», 2.8.1944 gün ve 4627 sayılı «Bazı Suçlardan Mahkum Bulunanların Affına ve Suçlardan Maznun Olanlar Hakkında Takibat Yapılmamasına Dair Kanun», 14.6.1946 gün ve 4943 sayılı «Af Kanunu» (Basın suçları hakkında), 14.7.1950 gün ve 5677 sayılı «Bazı Suç ve Cezaların Affi Hakkında Kanun», 23.6.1958 gün ve 7132 sayılı «Bazı Orman Suçlarının Affına ve Bunalardan Mütevelli İdari Şahsi Haklarının Sukutuna Dair Kanun», 28.6.1960 gün ve 4 sayılı «Hürriyet Mücadelesi Uğrunda İşlenen Bazı Suçların Affına Dair Geçici Kanun», 10.9.1960 gün ve 79 sayılı «Millî Korunma Suçlarının Affına Dair Kanun», 26.10.

1960 gün ve 113 sayılı «Af Kanunu» 10.1962 gün ve 78 sayılı «Anayasayı Suçundan Yüksek Adalet Divanına Mahkûm Edilenlerin Cezalarının Kısmen Af Hakkında Kanun», 23.2.1963 gün ve 22 sayılı «Bazı Suç ve Cezaların Afı Hakkında Kanun».

Görlüyor ki, tek tek suçluların adı anılmak suretiyle çıkarılan düzine «özel af kanunları»dan başka, kapsamları pek farklı bir çok Genel Af Kanunu ile, cezanın ciddiliği tehlîkeye düşürülmüştür. Kurucu Meclis kürsüsünde (Anaya Komisyonu Sözcüsü olarak) söylediğimiz şu cümleleri, burada nakletmekle yetinmem: «Bu memlekette, genel af müessesesi kadar kötüye kullanılmış, amacında tamamen uzak ufuklara sürüklendi, ilmî ve hukuka aykırı olarak kullanılmış ikinci bir müessesesi bulunamaz. Genel affin, badeki gibi korkunç surette kötüye kullanması, mahkeme kararlarına karşı güven tamamen ortadan kaldırılmıştır. Dünyanın hiçbir yerinde genel af, bide olduğu gibi adı suçlar için uygulanmaz. Genel af, memlekette su veya bu şekilde bir kardan kavgası olur veya kitle halinde siyasi işlenirse, geçmişin acıları üstünden sünnet çekmek, onları unutmak ve sıvası havasına huzura kavuşturmak için kabul edilmiş müessesesi (çare)dir. Bütçe ise, genel af igerde adeta bahane aranmaktadır. Yani zaman zaman hapishanelerin kapıları ardına kadar açılmakta ve işlenmiş her nevi suç makbul fiiller gibi kovuşturma dışı bırakmaktadır. Bir suçun cezası, mülebbet hâlistir. Fakat herkes bilmektedir ki, Türkiye'de hapis cezası, sileen 10 yıl aşamalıdır. Zira en geç 10 yıl sonra bir af çıkar. Böyle bir ceza tatbikatı dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Onun için, genel affi toptan ele alarak, bizdeki korkunç kötüye kullanımasından ötürü kaldırıksak bile yeridir (24.4.1961, Temsilciler Meclisi Tutanak Dergisi cilt 4 s. 105). Bu değer yargımızın doğruluğuna, bugün daha çok inanırız.

Bütün adı suçları -hele memleketteki şartlar altında- kötü insanlar olarak damgalamak, şüphesi ki, tam bir cinayetin kötülük teşkil eder. Türkiye'deki surette şartlar o derece kötüdür ki, bir çok şahı toplumun bir kurbanı olarak suçlu dumana düşmektedir. Yapılaşacak asıl iş, toplumda bu kötü şartları değiştirmek, özellikle bir çok suçun baş kaynağı olan memleketimizde yaygın olan sefaleti ve cinahatı yok etmektir. Amma şartlar düzeltilence kadar ceza mekanizmasını işlemeye veya tedadüflere göre rastgele işler durumu düzitmek, kişiler ve toplum için çok daha tehlikeli bir durumun yaratılmasına sebe-

Ankara Cezaevinin kapısı

olur. Suçların cezası çok ise azalır. Bazı fiiller bu toplumda suç sayılmamak gerekiyorsa, kanundan çıkarılır. İnsancıl düşüncelerle daha insansı davranışın gerekiyorsa, hafifletici sebepler cogaltırlar ve suçluların İslah edilislerine göre, cezalarla çok daha fazla indirim sağlıyan bir infaz sistemi kabul edilebilir. Biz böyle çözümler den yanız. Amma bir şahsin hakaret, adam yaralama, adam öldürme, hırsızlık dolandırıcılık, din istismarcılığı, seçim fesatlığı veya herhangi bir aşı suçtan dolayı ceza görüp görmemesi yahut aynı suçtan ötürü çekerse hapis cezasının, bir gün yahut bir yıl süremesi, suç tarihinin, DP yahut AP nin iktidara geldiği «mesut» (1) günün yakında olup olmamasına göre değişmesini, nörfhal bir düşünüşle kabul edebileme imkân yoktur.

Seçimden iki sene önce bir yıllık ceza ya çarpılacak bir suç işlenen kişi tam bir yıl ceza gördüğü halde, seçime bir kaç ay kala aynı suçu işlenenin hiç ceza görmemesi, seçimden bir kaç ay sonra işlenerek aynı suç için yine bir yıl ceza çekilmesi aklın alamayacağı bir keyfiliş teşkil etmek istemek.

AFFIN TASARISININ ÖLÇÜSUZLUĞU VE SAKATLIKLARI

Memleketimizde, af konusunda, iktidarlar bugüne kadar hatalı hareket ettiğini bir gerçekdir. Ancak AP iktidarının genel af konusundaki tutumu, olumsuz anlamda tam bir rekor teşkil etmektedir. AP idarecileri, af alanında, objektifliğin aksine bile saygı göstermek lüzumunu duyamamış ve her türlü ölçüyü hiç savarak af yetkisini partizanca amaçlarla en gözde çarpacak surette kötüye kullanmıştır. Genel af yetkisinin bu derece kötüye kullanılması, bugüne kadar memleketimizde bile görülmemiştir. Bu konuda bir kaç mülal vererek, yargımızın doğruluğunu isbat etmek istemek.

AFFIN SEÇİM BEYANNAMESINE ALINMASI

Şimdiden kadar bizim tarihimize dahi, affin seçim beyannamesine alındığı ve bir seçim propagandası konusu haline getirildiği görülmemiştir. Gerçi 1961 seçimlerinde, AP nin biricik propaganda silâhi, «Yassıada mahkûmlarının affı» parolasından ibaretti. Amma o zaman, hiç de ilse genel affin konusu olarak sadece siyasi suçlar ele alınmıştı. Daha 1961 seçimlerinde, 27 Mayıs İhtilâlinin karşısına dikenlen sözlerle bir af kampanyasına girişmenin, «siyasi bakımından büyük bir basiretsizlik» teşkil ettiği şüphesizdi. Amma teslim etmek gerekir ki, adı suçlarda dahi genel affi bir seçim propagandası konusu

yapmak, hukuki bakımdan ve demokrasının akibeti açısından, çok daha aşırı bir davranıştır. Hele affin «seçim beyannamesinde yer olması» ve böylece genel affin bir oy kazanma aracı haline getirilmesi, seçimleri dahi gölgeler. Zira seçimlerin amacı, memleket sorunlarının çözülmesinde çeşitli partilerin veya şahsların tekli ettiği programlardan, halkın hangisinin be nimendiğini tesbit etmektedir. Memleketin objektif siyasi, hukuki, iktisadi ve sosyal sorunları ile ilgisi bulunmamış, şahsi (subjektif) besaplara dayanan genel af va'dı sayesinde seçim kazanmak, demokratik duzenin temelini teşkil eden seçimleri soy-suzlaştırmak demektir. Bu gibi hileli yollarla oy toplanması, dürüst vatandaşların Demokrasi olan sayısını ve güvenini ciddî surette sarsacaktır. Bu sebeple, (Yassıada mahkûmlarının hepsi salıverildikten sonra bile) AP nin, genel affi seçim be-yannamesine giren bir konu haline getirmesini, affedilmeyecek bir sıvâsi günah ve pek kötü bir tabbâtın başlangıcı olarak nitelendirmek zorundaviz.

AFFIN, İLANDAN SONRAKİ SUCLARI DAHI KAPSAMASI

Eğer hukuk, ceza ve hatta Devlet kayramı asgarı derecede bile ciddiye alınsa, iktidarların af yetkisini, vatandaşları açıkça suç işleme teşvik için kullanmamaklarını istem etmek gerekdir. Gerçi genel af yoluna sık sık gidilmesi, suç adaylarını şur altında (genel olarak) teşvik eden bir tutumdur. Amma kişileri, «suça doğrudan doğruya teşvik edici» ve adetâ «kişilere, serbestçe suç işleme için sorumsuz devre yaratıcı» bir tabbâtı, Devlet sevivesine yükselen bir toplulukta, tasavvur etmek bile güçtür. Bir iktidarın «yakında af çıkaracağım, bu kanuna kadar istedığınız suyu işleyiniz, affedileceksiniz» yani Ceza Kanununun hükümleri bir devre için sadece kâğıt üzerinde kalan boş läflardan ibaret olacaktır» diyebilmesi veya bu anlama gelen bir çözümü kabul etmesi, asıretlerde bile zor düşünülebilir. Böyle davranışan bir iktidar, Devletin temellerini tahrif etme yolundadır. Şu halde «genel af ilân edileceğinin açıklanmasından sonra işlenecek suçların, affin kapsamı içerisinde girmesi» kabul edilemez. Yakında af çıkaracağını bildiren bir iktidarın veya iktidar adayının, bu bildiriden sonra işlenecek suçları dahi affin kapsamı içerisinde sokması, «Devlet hayatında tasavvur olunablecek hafiflik, sorumsuzluk şurundan yoksun olmanın son haddi»dır. Bu gibi aşırılıklar, Devletin direkleri üzerine kumar oynamaktır. Siyasi hayatı, hukuki hayatı, Devlet hayatında bugüne kadar elde edilmiş bü-

tün bilgilere meydan okumak, topluma sadece sakıncalar getirebilir. Hiçbir iktidar, kendisine bir iki yıl için veya bir seçimde bazı kazançlar sağlayacak bir adım pahasına, Devletin geleceğini tehlikeye koymağa yetkili değildir. Bunun hukuki, siyasi ve tarihi sorumluluğu çok büyüktür. İşte bu sebeplerledir ki, AP nin Eylül ayında yayınlanan seçim bildirisinde ilân edilen genel affin, artık Eylül ayından sonra işlenmeyecek suçlarla ilgisi olmaması gerekdir. Oysa AP idarecilerinin 10 Ekim seçimleriyle iktidar gelince de kanunu çakaracaklarını, bu sebeple de «kendi silâhşörlerinin» AP nin hasımlarına karşı her türlü hakaret, iftira ve tehdit yoluna sapabileceklerini, AP li gazetelerin sahip ve yazarlarına duyurmaktı gibi bir hafiflikten kendilerini alıkoyamadıkları seçim sırasında ileri sürülmüşti. AP organlarının seçim kampanyası süresince, sistemli olarak hakaret, iftira ve tehditler yağdırın korkunç bir makine haline gelmiş olması, bu iddialara tamamen hak verdi. AP iktidara gelince, parti idarecileri, özledikleri partizan idarenin zeminini hazırlayıbilmeleri için, «af çıkışına kadar, her türlü saldırgan yanında bulunabileceklerini» yine kendi gazete ve dergilerine telkin etme yoluna saptılar. Bu vaad yüzündendir ki, 10 Ekim 1965 den sonra dahi, AP yayın organları, demokratik devrede görülmemiş bir taşkınlıkla, muhalifler «komünistlik iftirası ve yaşırmaya» «ağzı dolusu küfretme» konusunda rekor kırmaktadırlar. Durumun böyle olduğunu, dahi af tasarısı ilân edilmeden önce, 10.1.1966 günde basın toplantılarında ifade etmiş ve bu tutumıyla iktidarın kişileri suç işleme teşvik ettiğini ve Anayasamızın vatandaşlara tanındığı hakları tahrif etmek suretiyle büyük sorumluluk altına girdiğini belirtmiş bulunuyorum (Bakınız: Ulus Gazetesi 11.1.1966).

Değerli fikir ve siyaset adamı Bülent Ecevit de, Millet Meclisinde geçenlerde yaptığı gündem dışı konuşmadada aynı görüşleri dile getirmiştir.

AP idarecileri, affin yalnız Eylül 1965 den önceki suçları değil, -AP organlarına yapılan vaade uygun olarak 10 Ekime kadarki suçları da kapsadığını, Adalet Bakanı ağızından ilân ettiler. AP organları bu kadarla da yetinmediği içindir ki, daha sonra «29 Ekim kadar işlenmiş suçların affedilmesi» kabul edildi. Ancak AP organları, 29 Ekim'den sonra da suç işleme devam ettiklerinden, Mecliste son dakika verilecek bir önerie ile çok daha sonra işlenmiş suçların dahi affin kapsamı içerisinde alınacağını, biz şahsen şüphesiz görüyoruz. Evet, ne yazık ki, AP idarecileri, çıkaracakları af kanunu, memleket ihtiyaçlarına göre değil, tamamen kendi partilerinin ve partizanlarının şahsi çıkarlarına göre ayarlamak gibi affedilmek bir suyu işlemektedirler.

Seçim suçlarının cezasız kalması, demokrasimizin geleceği için büyük tehlikeyi taşıır. Böyle kötü bir örnek elde olursa, gelecek seçimlerde herkes iftira, hakaret ve hasım olan parti ve onun adayları hakkında her çeşit karalama metodlarına (yani sahteciliğe) başvurmağa teşvik edilmesi olacaktır. Bütün bunlardan daha önemlisi, iktidara karşı halkın (hic dejile halkın yarısının) duyacağı saygı ve güvenin büyük ölçüde yok olmasıdır. Bir kısım vatandaş da diğer bir kısım vatandaşda ceza görmeksiz sövdürten bir iktidara karşı, vatandaşların beslileceği duyguya ne olabilir? Hangi iktidar olursa olsun bu duruma düşmemelidir.

Hele seçimlerden sonraki devrede işlenmiş olan suçların dahi, AP li bir kaç gazeteciye ve gazete sahibini korumak amacıyla affin kapsamı içerisinde alınması, ceza ve Devlet krameri ile dahi bağdaşmayacak bir taşkınlık teşkil edecektir. Bir kaç hafta sonra çıkışacak affa güvenerek halâ rahat rahat suç işlenilebiliyor, böyle bir durum «anarsının başlangıcı» yahut «iktidardan yana olanlar için, kanunun ortadan kaldırması» yani Anaya düzeninin işlememesi demektir. Gerçekte bu durum, burada çizdigimiz tabloya tamamen uygundur. Belli AP gazeteleri (hele bir tanesi), aylardan beri hakaret ve iftira yağdırıcı kişilerin Mahkeme ile gönderdiği hiçbir tekzibi yayımlamamak, bu suçların çıkışak af kanununun kapsamı içerisinde gireceğinden emin olarak, seref ve haysiyetleri çiğnemeye devam etmekte ve kişileri Anayasamız 34 üncü maddesivle tanınan bir haktan yoksun duruma düşürmektedir. Oysa yalan ve iftira ile haysiyetine saldır-

ılan kişinin cevabını duyurmamak ahlâka dahi avkıri bir tutumdur. Gene at yetkisi «vatandaşların şref ve haysiyetleri, iktidarların oyuncagi durumuna düşebilsin» diye tanınmamıştır. Bu sebeple de bazı vatandaşlar aleyhine suç işlenmesini açıkça teşvik edecek nitelikte, yani bu kapsandaki bir genel af, Anayasamızın ruhuna aykırı düşer.

Anayasamızın ön tasarısında yer almış olan bir kurallı burada hatırlatmak isteriz: «Hak ve yetkinin kötüye kullanılması, hukukun hiçbir alanında korunamaz». Bu hukmü, Kurucu Mecliste tasarдан çıkarılan Anayasâ Komisyonu, onun hukuk alanında bir bedahet olduğunu, Anayasada ayrıca yer almamasına lízum bulunmadığını ileri sürerek, bu kurallı daima uygulanacağını belirtmiş bulunmaktadır.

Zaten gerek İdare Hukuku, gerek Anayasâ Hukuku alanında, bir organa tanınmış olan yetkinin, «amacından saptırılarak kullanılmış»ının mahkemelerce asla himaye görmeyeceğini esası, genel olarak benimsenmiştir. Kanun kovucunun amcasından ayrılarak kamu hizmeti ve kamu yararı amaçları dışına çıkan idarî kararları, Danıştay iptal etmektedir. Anavasa Mahkemesinin de, genel affin, açıkça toplum ve memleket yararı amaçlarından saptırıması ve iktidar partisine mensup bazı gazetecilerin sistemli olarak rahatça suç işlemesini sağlamak amacıyla yönelik haliinde, böyle bir kanunu iptal edebileceğini şüphesizdir.

ÖZET: AP nin genel affi vaadeeden seçim beyannamesinin ilân edildiği Eylül ayından hele 10 Ekim 1965 den sonra işlenmeyecek suçları genel affin kapsamı içerisinde ne olacak bir kanun, Anayasamız rubuna aykırı bir kanun olacaktır. Genel af yetkisini açıkça ve aşırı surette kötüye kullanmaktan başka bir şekilde nitelendirilemeyecek olan böyle bir kanunu, Anayasâ Mahkemesinin iptal etmesi gerekdir.

Şimdi tekzip suçlarının affedilmesi konusundaki özelliğe dokunmak isteriz: Kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunan veya kendileriyle ilgili gerçekle avkıri yayılara karşı cevap verme hakkı, Anayasamız la dahi (mad. 27) garanti altına alınmış bir huktur. Bu hakkı çiğneven ve böylesine kamu oyunun kişisel hakkında valana dayanan yanlış bilgi ve kanaat sahibi olmasını cevabı yavinlamamak suretiyle kasden sağlanan ve tutumunda inat eden bir gazetecinin, bütün insanı kurallara aykırı tutumunu, genel affin kapsamı içerisinde almaktır, mutteber hic bir gereğe dayanılamaz. Hele gazetenin cevabı yavinlamamak yüzünden kullanılmamış olan cevap verme imkânını tekrar sağlamadan, tekzip suçlarının cezasını affetmek, başkalarının haklarını af kanunu ile çiğnemektir. Madem ki yavinlananın cevabı tekrar yavinlanması ve böylesine saldırya uğrayan şeref ve haysiyetin korunması şimdi bile kismen mümkünür, o halde kanun kovucunun tekzip suçlarından dolayı af voluna gitmesi, ancak «af kanunundan sonra cevap verme hakkının tekrar doğması (daha doğrusu devam etmesi) şartına bağlı» olarak kabul edilebilir. Aksi çözüm, hem suç işlemeği ve hem de ahlâksızlığı teşvik etmek ve hakkı çiğnemeyi olan şahsin haklarının gözetilmesi esasına hiçbir suretle önem vermeme demektir. Bir af kanunu ile sadece hakaretin cezasız hale getirilmesi yetmiyormus gibi, cevap verme hakkının dolambaçlı yoldan ortadan kaldırılmış olması, Anayasamız 27 ncı maddesinde hukümün ruhuna ve amcasına aykırı olduğundan, tekzip suçlarının ilişkin böyle bir af Anayasâ Mahkemesince iptal edilmelidir.

SONUC

AP idarecileri, sadece uygur ve modern devlet idarecilerinin değil, aşırı derede sorumluluk suuruna sahip işaret idarecilerinin bile itibar etmeyeceği dercede aşırı ve zararlı bir partizanlıkla, «genel af» yetkisini, kendi adamlarını kayırmak ve azdırırmak amacıyla kullanma çabası içindedirler. AP içindeki sayısı az da olsa halen mevcut bulunan basiret sahibi Milletvekilleri'ne büyük ve tarihi bir görev düşmektedir: Kendi idarecileri tarafından oynanan «Devlet ve toplumumuz için bu pek tehlîkeli ovun»un karşısına çıkararak, af yetkisini bu derece kötüye kullanmasına engel olmak!

Gefecik yazımızda, kanunlaştırılmış istenilen tasarı karşısında «27 Mayıs Devrimim, 21 Mayıs ve 141—142 ncı maddeler suçluşlarını durum» nu inceleme konusu yapacağız.

ULUSAL STRATEJİYE DÖNÜŞ ZORUNLULUGU

(Sosyalist Kültür Derneğinde, eski MBK üyesi, CKMP Genel Başkan Yardımcısı Numan Esin'in yaptığı konuşma.)

KEMALIST POLİTİKA NEYDİR?

Sosyalist Kültür Derneği'nin düzenlediği savunma stratejisi konulu seminerler ile varılmak istenilen sonuc, Türkiye'nin bugünkü savunma stratejisini ve bu na bağlı savunma sistemlerini incelemek, yeterilik derecelerini araştırmak, sakınclarını giderecek görüşler getirmek veya yeni bir savunma stratejisini geliştirmek olsadır.

Bu konu, bize yabancı değildir. Hem de Yıldız Harp Akademisi öğrencisi olduğumuz yıllarda 1957-1958 yıllarında biz, Türkiye'nin savunma stratejisinde değişik görüşler taşımış ve hazırladığımız özel tezlerle çevremize etkili olmuştu.

Esef söyleyelim ki Türkiye'de fikir hareketleri pek kısıt olduğu için, ancak 27 Mayıs İtilâlinin getirdiği, nisbi dinamizm içinde sorunları tartsıma ortamına birkaç yıldır girmiş bulunuyoruz. Çok geç ve çok şey bedeldidikten sonra,

Bilindiği gibi Türkiye 1952'den beri NATO (Kuzey Atlantik Paktı) Çamiastı içinde bulunmakta, ayrıca ABD ile ikili anlaşmalarla bağıntılıdır. CENTO ile Iran, Pakistan ve dolaylı olarak yine ABD'ye karşı bazı sorumluluklar yüklenmiştir. Türkiye'nin bağımsız millî savunma stratejisini, bu ittifaklar sistemleri içinde kaybılmıştır ve Türkmenin menfaatleri bir uyarılıcılık şekilde tartışılmak bir başka durum doğmuştur. Bugünkü durum Türkiye'nin mi, yoksa başkalarının mı menfaatlerine daha uygundur, bunu test etmeye zaruret vardır.

Türkiye, ikinci Dünya Harbinin sonuna kadar, Birinci Dünya Harbindeki acı tecrübelerin verdiği derslerin etkisi ile

daha çok, sıkı ittifak sistemleri yerine millî misâka bağlı birinci bir milletlerarası denge politikası giderken içindeki imkânlarımızı kullanmayı öngören devrimci idare ve devletçi bir kalkınma modeli ve bağımsız savunma stratejisi seçmiştir. Türkiye'nin jeopolitik noksânlığı bölge paktları ile tamamlanmak, büyük devletlerle dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları akdetmek suretiyle kuvvet durumlarına uygun düşen inisiatif sahibi Kemalist dış politika genellikle başarılı olmuştur.

MENDERESÇİ AÇIK PAZAR STRATEJİSİ

İkinci Dünya Harbinde sonra, Stalin'in soğuk harp ve tecaviz politikası, ekonomik sıkıntılar v.s. Türkiye'yi karışıklıklar bulmak için bir başka alternatif etti. Ve biz bizi Avrupa devletlerinin muhalefetine rağmen son derece arzuluya sonunu ne getireceğini de pek hesaplamadan NATO ittifak sistemine girdik. Bu davranıştan gerekece, Rusya karşısından bir münerfi harp tehlikesine karşı kendimiz givene almak ve içerde dış yardımın ve yabancı sermayenin desteği içinde ekonomimizi nurlu ufuklara göttirmek. Bu devrede Türkiye bittiş askeri gielin, NATO'ya tahsis etti. Kuvvetlerimiz, millî içap ve ihtiyaclarına göre değil, NATO ve hattâ Amerikan standardına göre tekniz edildi, silahlandırıldı. Sevk ve idare prensipleri, eğitim-buna göre yürüttüldü. Böylece gerçekten güçlü bir ordu doğdu. Fakat bu ordunun taktik kılınımı, NATO sistemi içinde yabancı komanda kanallarının kontroluna, NATO planlarına sıkı sıkıya bağlıdır. Lojistik

bakımından ise yiyecek ve giyecek hariç dış kaynaklarдан desteklenmektedir. Bu durum, millî ordu ülkâsına bağlı, hemen hemen tamamı mutevazı halk çocukları olan subay ve komanda kademelerinin kuvvetli tepkisine yol açmıştır. Daha teşmen rütbelерinden itibaren biz, genç subaylar, millî strateji dışında yabancı kontrollerini asla hoş karşılamamışızdır. «Bize bir ordusuz bizim da, birkaç arkadaş, Yıldız Harp Akademisinin tahta döşemeli pansiyonlarında, bu konuları büyük heyecanla tartıştık. Çok daha eski, Harp Okulunda 1949'da, bugün ordumuzun en yüksek komanda kademesinde bulunan bir hocamız, o zaman Kurmay Albaydı, bize Birinci Dünya Harbindeki Alman komandasının Türk ordusundaki zararlarını acı acı dile getirmiştir. Atatürk'ün bu konudaki şikayetleri ve muhalefeti ise hepimizde malîmdim. Ustelik bu devrede harp sanayıımız tam bir yıkıntıya maruz kalmıştır.

Diger tarafda, iktidarın kalkınma modeli, serbest mübadele ekonomisini öngörerek tehdit etti. Yani askeri güç NATO ittifak manzumesinde bulunurken, ekonomik bağılık itibarıyle de Türkiye serbest mübadele ekonomisi ile kapitalist ülkelere açık bir pazar haline getirilmiştir. Piânsız yatırımlar, ödemeye dengesindeki kronik açıklar, kisa vadeli yüksek faizli dış yardım ve sözde yabancı sermayeye bağlanan sınırlarla bu devrede, devlet eyleme sermayedan yaratma ve partizanları zengin ederek yeni bir sınıf türemeye gayretleri büyük bir kazanımı. Ekonomi ve savunması bu ölçüde kapitalist dünya-lerde cağıstırılmıştır.

Numan Esin

ya ve bu dünyyanın çeşitli teşkilâtlarına bağlı olması Türkiye'nin dış politikasını da buna göre iddi. Hattâ, ekonomideki krizleri gidermek için Türk devlet adamları, kraldan ziyyade kralçı Batı ile Doğunun yaklaşma politikasının tam karşılığında idiler. Menderes'in o sırada gerek Yugoslavya'da ve gerekse ABD de yaptığı konuşmaları, dışında tebessümle karşılmıştır.

Sonuç sudur ki 1950 - 1960 devresinde, ekonomik kalkınma modeli, savunma stratejisi, dış politika ve demokrasi anlayışı ile Türkiye bugün iflas ettiği aşkar olabilir sistemin bütünlüğü içinde iddi.

Meseleyi, yalnız bir savunma messi ve dış politikada demokratik hareketi ve dış politikada hararetli Batı tarafındaki olarak görmek hatâhdır. Ekonomik kalkınma modeli anlaşmadan diğerlerini nedenlerini kavramak mümkün değil.

Türkiye kalkınmış, sanayili kurmuş, millî gelirde büyük artıslar sağlanmış bir fleri ülke olsaydı, bu modeli takip edebilir, gelişmiş Batı ülkeleri ile birlikte, diğer dünyaya karşı kendisi zenginliklerini ve pazarlarını korumamışlığı için kader birliği yapabilirdi. Ama Türkiye az gelişmiş bir ülkedir. Serbest mübadele ekonomisi ve kapitalist kalkınma modeli çerçevesinde Türkiye kalkınmış ülkelere pazar olma kaderinden kurtulamaz. Kalınamaz, sanayilini kuramaz.

O halde bugün Türkiye'de, ulusal savunma stratejisi, ekonomik bağımsızlık, dış politikada inisiatif ve demokrasiyi söyle ve ekonomik temellere dayandırma soruları birbirine son derece bağlı bir sistemin üstünlüğü içinde anlaşılması, böyle kavranmalı ve mücadele etmesi gereklidir.

STRATEJİN HALK TEMELİ

Fakat mesele sândırdı kadar basit değildir. Türkiye 10-15 yıldır savunması, ekonomisi, politikası ile o derece angaja olmuş durumdadır ki, kesişen dönüs vapma sânsı geniş ölçüde zâlîmîstir. Bunu bir sınırlılık değil, meselenin güçlüğüne işaret için söyleyorum. Ustelik, 27 Mayıs İtilâlinin tâbi'at piânındaki başarısızlığının getirdiği bir takım psiko - sosyal durumlar meseleyi daha da ağırlaştırıyor. Aydin kitelerin 27 Mayıs'ta radikal tempozum yavaşlatmak için bâzım karşımıza cıkmalar ve İtilâlin tâbi'atını, klasik demokrasının bilinen esârlarına erişmek için feda etmeleri, bugün hatâları kesinlikle anlaşılması davranışlardır. Su nokta önemlidir. İtilâlin buradaki dekadansı, karşı İtilâl kuvvetlerinin geniş halk temellerine dayanmasının yoğ açmıştır. Bu davânağın kazanılması için ise yollar ve yollar lâzımdır.

Kolay batarı şansları geniş ölçüde azalmıştır. Türkiye'yi, ekonomik, politik, sosyal bağımsızlık bittiş hâline getirmeyen ve ulusal savunma stratejisinin hedeflerine yöneltmenin mîcadelesi çok certain şartlar altında yürüyecektir. Ama Türkiye ve Türkâne halkı bu şerifli mîcadelede zaferle çıkışacaktır.

AMAC HARP

DİSİ KALMAKTIR

Savunma stratejisinin gayesi, şüphesiz toprak bütünlüğümüzü korumak, ulusal bağımsızlığını muhafaza etmek ve gelişitmek, bârbaşa dış politikayı kuvvet temeline oturtmak suretiyle topraklarınıza duşunda yurdun yakını emniyeti ve halkın hayatı menfaatlerini korumakla sınırlıdır. Bunun dışındaki maksatlar, savunma stratejisi değil, taarruz stratejisidir. Türkiye millî hudutlar içinde kalkınmak çabasında bir ilke olduğunu görre barışçıl ve harpe kazanacağı hiçbir sey yoktur.

Bu esprî içinde Türkiye'nin menfaati, kuvvet durumu ve sonuçları ile aleyhimizde gelişecek bir lokal harbe girmemek

CUMHURBAŞKANININ TEDAVİ YOLCULUGU

Celâl Erikan

(Emekli General.)

YORUMLAR

Sayın Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in Amerika yolculuğu basın ve kamuoyunun büyük çapta ilgisini çekti. Olumlu ve olumsuz bir çok yorumlar yapıldı. Bu da Faith Sultan Mehmet gibi en ulu hükümdarın nasıl zehirlendiği, Sultan Abdülâziz'in ölümü ya da intihâr, kendisine zanneden ölüm diye açıklanmış olan bir kamuoyu içine doğaldır. Tarihimizde bunlara benzer ve sıri bulutu altında kalmış olaylar çoktur.

Cumhurbaşkanının gidişi üzerindeki yorumlar söyle özetlenebilir:

- 1 Bir istifa söyletişinin, Başkanın tyl sağlık durumuylaylanlanması üzerinden daha bir ay geçmeden yurt dışında bir tedavi gereği ortaya atılmıştır. Buna karşı rapor veren profesörler kurulu hastâğının yenil bir seyrinden bahsetmemiştir.
- 2 Tedavi, yabancı bir kolon uzannıstan gerektiriyorsa nüfî eski Cumhurbaşkanları üzerinde olduğu gibi, uzmanlar yurda getirilmemiştir.
- 3 Salıtlık dış tedavi gerekiyorsa, Başkan Johnson'un mektubun Türk kamuoyunu rahatsız ettiğin birçagda nüfî Amerika Birleşik Devletlerinin «Gülhanî Tip Akademisi» ni karşıyan «Walter Reed Hastanesi» seçilmişdir? Fizik tedavisi bakımından ileyi sayılan Isveç ve Almanyâ'da nüfî yararlanılmıyor?
- 4 Cumhurbaşkanlığı tasarruflarının, yurta kaleçak vekilînîn elinde daha kolaylıkla işlâtılmasını düşündürmüştür.
- 5 İktidarla güçbârlığı düşündüğü söylenilen Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterinin bu geziye katılması da yolculuğun yalnız sağlık değil, işlevî sağlık sorusuya ilgisine delâlet eder göründmektedir.
- 6 Biz de başka bir ihtiyâl ekiyeceğiz: Başkan Gürsel İktidarca istenmemektedir, ya da hoş görülmemektedir veya da İktidarın düşündüğü bîri vardır. Bu yıldan tasfiyesi gerekmektedir. Ayrıca mektubunun bastına verilmesyle ypratılmışına çağrışmak tasfiyesi düşündürilen buna karşı Cumhurbaşkanının hakkında koruyucu bîlegim konusunda bazı kimselerin kolayca bertaraf edilmeleri de Gürsel'in emekliliğe daha kolay imkân olacaktı. Ele alınacak Başkanın sağlık durumu bakımından, yurdun içinde bulunduğu ortamda sağlık kurullarımızın aleyhine bir rapor vermeyecekler, vereceklerin çıkışması halinde komuoyumuzda ileyi karsılamamıacakları hesaplanmıştır.

Oysa Amerikan sağlık kurulları hâtr gönül ve Türkiye'nin huzur durumu gibi düşüncelere kamîmadan böyle bir raporu ya da buna temel olacak verileri Türk kamuoyuna duyuracaklardır. Uygulamada Amerikan raporu deñil; Türk sağlık kurulları raporu geçerli olacaktır. İşte nîyet eden kurul varsa Amerikan kurulunun açıkları yoldan vîrlîvecek; nîvetli kurul bulunmazsa hîlî sahî kurulları hîc deñile manevi olarak kâlîltülmüş olacaklardır.

Çıkarı uğruna dünya'yı yâkmakta göz kirpmayan Amerika-

nın bir sağlık kurulu da, Türkiye'de Amerikan dostluğunun dikkate taranlardandır», diyâ gösterilecek olan Başkan Gürsel'in sağlığı (her seye rağmen sâbjektif sayılıcak bir konudur) konusunda istenilen hükmü verebilecektir. Hattâ Başkanları Roosevelt'in dünyaca bilinen âzâzâsında bir işlem raporu verilmemiş olduğunu ve kendisini hattâ bir savaş içinde dünya çapındaki işlerde cağıstırmış unutarak...

Okuyucular veda mesajından ve kendisini köşkte ziyaret edenlerin beyanlarından, Başkan Gürsel'in kendisi isteğiyle Amerika gitgidi anlamış olmalıdır. Bu doğrudur. Çünkü bes yıl sürelen rahatsızlığı Başkan Gürsel'de, zerreze de olsa sağlık imkâmına neredeyse oraya gitme ruh hali yaratmıştır. Yâmidâkilerin, hekimlerin telkinleri, gidiş kabul etmek söyle dursun, kendisini gönüllü bir duruma sokmuş olabilir. Nitelikim sayın Başkanımız Amerika'ya hareketi sağlık durumu venî bir değişiklik göstermediği halde hemen bir kaç saat içinde düzenlenecek gibi, bir mizansene terlipenmiştir.

BAŞKA ZİYARETLERİ

HATIRLAMA

Bir zaman önce bir Türkiye Cumhurbaşkanı tedavi için değil, siyasi ve iktisadi yaklaşma için bir Amerika yolculuğu yapmıştır. İngiliz Hava Kuvvetlerinin «Argonauts» özel uçağıyla yola çıktı. İlk iniş yeri olarak Ingilterede Bournemouth'ta ikinci gün kalındı. Bir transatlantik ile Amerika'ya varılmış; döntüşte Andrea Dorla ile Napoli'de deñilmiştir. Buradan Gaziantep muhâribi yândığı Gemlik muhâribiyle döñülmüştür. Ingiltere'de kalınmış Amerika hükümetince nasıl yorumlanabileceğü, Andrea Dorla vapurunun sefâresinin Turgut Reis'i ve Barbaros'un Akdeniz egemenliği ilkesinden kesin olarak vazgeçilmiş görünümeyle hâlinâtnâmânu bu büyüklerin ruhlarımı rencide edip etmeyeceğü üzerinde durulmamıştır.

Eğer bu kez de yurdâsına gidişmemiş ya da Avrupa memleketterinden biri seçilmiş olaydı yukarıda stâyâlan sakincalarдан kaçınmış yok edileceğî kolayca anlaşılar.

★ ★ ★

Eski Başkannın Amerika'da bir aydan artıksa kahsi arasında, bu ziyaretin kefaretî ödeniyormus gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Petrol Kanunu savâsi veriliyor. Şimdi bîle üzere deñigâlîlik konusuna oraya gitme ruh hali yaratılmıştır. Bunu bir sınırlılık değil, meselenin güçlüğüne işaret için söyleyorum. Ustelik, 27 Mayıs İtilâlinin tâbi'at piânındaki başarısızlığının getirdiği bir takım psiko - sosyal durumlar meseleyi daha da ağırlaştırıyor. Aydin kitelerin 27 Mayıs'ta radikal tempozum yavaşlatmak için bâzım karşımıza cıkmalar ve İtilâlin tâbi'atını, klasik demokrasının bilinen esârlarına erişmek için feda etmeleri, bugün hatâları kesinlikle anlaşılması davranışlardır. Su nokta önemlidir. İtilâlin buradaki dekadansı, karşı İtilâl kuvvetlerinin geniş halk temellerine dayanmasının yoğ açmıştır. Bu davânağın kazanılması için ise yollar ve yollar lâzımdır.

Kolay batarı şansları geniş ölçüde azalmıştır. Türkiye'yi, ekonomik, politik, sosyal bağımsızlık bittiş hâline getirmeyen ve ulusal savunma stratejisinin hedeflerine yöneltmenin mîcadelesi çok certain şartlar altında yürüyecektir. Ama Türkiye ve Türkâne halkı bu şerifli mîcadelede zaferle çıkışacaktır.

SAYIN GÜRSEL'İN DİKKAT EDECEĞİ NOKTALAR

Sayın Başkancı Gürsel'e sağlık dilleriz. Bu yolculuklarıyla ilgili olarak herhangi bir iktisadi tâvize girişmemeleri hatalı. Belki kefaret olarak Amerikan Emperyalistleri Maden konusunda söz edebilirler. Ve hettâ yâzılısuce israr da söyleyebilirler. Askerî ve sâjîsiz tâvîzden kaçınılmazlığı diye bir özgülümüze gerekçe bulunuyor. Cinkili verecek bir sey kalındıktı kamîstdayız. Belki Vietnam'a asker göndermeyi ya da atomlu zemîlerin evvelce reddedilmiş ziyarelerini kabulümüzü istevehîller. Bir de hoşörümme sonucu yetki disindaki noktalarda Savun Baskan beyanat vermekten kaçınmamıstır. Onun için de gerekeleri kıvvetlidir. Rahatsızlıklar, bîle üzere deñigâlîlik konusuna dair birlik olgununa göre barışçıl ve harpe kazanacağı hiçbir sey yoktur.

Bu esprî içinde Türkiye'nin menfaati, kuvvet durumu ve sonuçları ile aleyhimizde gelişecek bir lokal harbe girmemek

BASBAKANIN YARIM GÜNÜ

Ahmet Kahraman

— Fiat artıları sıhhat alametleridir.
— Biz seçim meydanlarınından geldik.
— Asya - Afrika konferansı siyasi değil, coğrafıdır..
— İstanbul asma köprüsü yapılacaktır dedikse, hemen yapılacaktır demedik ya...
— Benim vatandaşım bir gecede bir ev yapabilme gücüne sahip midir? Sahiptir! O halde yaptıkları bu evler yıkılmalıdır!

— Va mi bunun aksını söyleyecek olan? Vasa çıksın söyleşin!

— Benim anam bir köylü kadındır! Su taşıya taşıya kolları uzadı. Bunu yakından bilen bir insan olarak, bu istrabatı da dindireceğiz sayın vatandaşlarım...

(Bu vecizeler Demirel Süleyman Başbakana aittir. İktibas edilemez efendim...)

VARLIKLI SOKAKTAKI YOKSULLAR

Bağday Sokak ana - baba günü gidiyordu.. Varlık sokağı doldurdu bu yoksul insanlar, gözlerini 10 numaralı kapiya dikmiş, çıkışak kurtarıcıyı bekliyorlardı. Kalabalık sabırsız ve sessiz.

Derken kapı açıldı. Arkasından sokaktaki kalabalık dalgalandı.. Bekleşenler kapiya doğru seğirttiler.. Fakat bir polis önlere geçti, kendini kapiya siper etti. Kimseyi zorlamadı. İçerden çıkış adam, derili kalabalığın beklediği kurtarıcı olmadığını, kimse polisin bu bareketine itiraz etmedi.

Az sonra sütcü geldi. Hizmetçi kadın bir litre süt satın aldı sütcüden. Sokak kapısını kapatmadan sütü mutbaşa bıraktı. Sonra, sahanlıkta bir sandalyenin üstünde yiyeceklerini yiyerek duran kırıcıları, alıp gözden tırak bir yere götürdü; sonradan yıkamak üzere... Evin hanımı

konuklarını karşıladı. Kapının esidine, konuklardan birinin, çorabının ipliği kaçmış boydan boyaya.. Evin delikanlısı kapının önline çıktı. Sırtını kapuya dayadı. Kabak çekirdeğini yeyip, bekleşenleri sevrederek, can sıkıntısını çekmeden «beyerfendi traş edecek» berberi bekledi...

DİLENMEGE GELMEDİK

Eve berber girdi, Beyefendi'nin ebeveyni gerekli şekilde yaptı. Saat 12 sıralarında, evin efendisi olan Demirel Süleyman Başbakان, göründü kapıda.. Kalabalık, bir solukta acılarını sırip sarmalayacak, acılarını dinlecek olan kurtarıcılarının etrafında halka oluverdi.. Ortada dindik duran orta yaşı, şırmalıca, dinç ve saçlarının bılık bir kısmını yitirmiş olan kurtarıcı, başını dik tutarak dinledi. Söyledenleri kurtarıcı Demirel Süleyman Başbakان, sinirli gürünmesine, inadına gülmemesine rağmen, «bize ev-bark, topak, su, yol, okul» diyenleri, iş isteyenleri, polisten, jandarmadan şikayet edenleri sessizce dinledi. Ve «speki, ilgilenebiliriz» dedi. Gülmeyi, geldiği seçim meydanlarında unutmuş olmamayı kı, kaslarını çatarak otomobiline bindi.

Bu arada «çoluk-çocuk» hep ten açır. Bana iş diye direnen genç bir adamı çıkarıp bir elleri uzattı. Genç adam parayı almak istemedi. Başbakان oto mobil hareket etmeden önce dilenmeye deşil, iş istemeyle gel diğini söylememi de unutmadı genç adam...

SÜLEMEN EMCE OKUMAK İSTİYOM.

Cift rozetli Başbakanı, Başbakanlığı da bir grup yoksul vatandaş karşıladı. Kurtarıcı dert üstüne dertler dinledi. «Çaresine bakacağız» diyecek başın dan savdı onları. Bu kadariyla

Başbakan Demirel, iş isteyen bir kısa boylu vatandaş ile

kurtulacağını sanan Demirel hızla merdivenleri tırmandı.. Bu sırada Kastamonulu çocuk Mustafa kalabalıktan sıyrıldı ve «Sülemem emce» diye bağırdı.. Ses duyan Demirel Süleyman döndüp bakmak, sonra da çocuğun yaklaşmasını sağlamak için durmak zorunda kaldı. Çocuk bir solukta «emce» nin yanına gitmiş. Ve, «Sülememem emce, okumak istiyom. Beni okut» dedi.

Mustafa suçu suçu başını eğterken, Başbakan da gülmesini tamamladı. Etrafına baktı. Merdivenlerin altında, kollarını birebirerek duran baş dedektifini görmekte gülçük çekmedi. Demirel, «Nâzım bey» diye seslendi dedektifine. «bu çocuyla alâkadar olun..»

«ESKİ GÜNLERİ GERİ GETİRİN»

«Çileye paydos» sloganıyla iktidara gelen Demirel Süleyman Başbakan, çile doldurulanlarla karşılaşamayacağı, yoksullar tarafından rıhatsız edilmeyeceği umudu ile özel kaleml odasına girdi. Fakat burada da rıhat bulamadı. Kendisini sekreterlerle birlikte, 30 yaşlarında, tıknaz, kızılk yüzü bir adam karşıladı. Saygı olsun diye ayağa kalkan adam, sallanmadan duramıyordu. Ve adam sallanarak konuştu:

«Süleyman bey, ben kısa konuşacağım. Kısa ve öz. Beni seçerseniz her istediğiniz olacak, demisteriz. Sizi seçtik, seçtirdik de. Başbakân oldunuz. Eski günleri geri getirmenin zamanı geldi. Haydi eski günleri geri getirin. Bana 30 bin lira para lâzım. İş yapacağım..»

Demirel, garabın sallandırıldığı adamın sözlerini burada kesmek zorunda kaldı:

yarete gelen bir çok heyetleri kabul edip «Başbakânlığı seçilişinden dolayı hazır dualarını» aldıktan sonra tüm isteklere «ya pacaçız, edeceğiz» cevabı verdi çaresizlik içinde. «Hükümetleri yönetmek güçtür. Ne olursunuz benden her sevi istemeyin. Yapamam, vapsam, yapmak istemem bile buna imkân yoktur» diyemedi.

Fakat «gecekondular yıkılmamalıdır. Bir gecede bir ev yapabilme gücü kanalize edilmelidir» şeklindeki sözlerinden sonra, mevdana zelen olavar üzerine belediyevelerin gecekondu yıkımına başlamasıyla, kazazelerler arasında eiren Akdereli gecekonduclar kabul etmedi. Gecekonduclar, kendilerini Başbakanın huzuruna çıkartacak, kendilerine «baş» olacak bir politikacı aramaya çikarlarken, Demirel Süleyman Başbakan zıvareci ismini tamamladı. Günlik rancıları okndı. Karmı akrıka da vemeşe çıktı.

TEK BACAKLININ AĞLAVASI

Sokağa çıkışınca vine kendisi ni vokullar karşıladı sıfta.. Fakir fukara grubun arasında «Ne dedi Başbakan? Cileye paydos, herkeste iş bulunacaktır» dedi mi? Dedi.. O halde bana da iş bulunacaktır..» cümleleri kafasında sekillendir sekillendir, trene atladığı gibi Malatvadan Ankaraya zelen tek bacaklı Hüseyin de vardi..

Koltuk değneklerini dayanıp, tek bacağı üzerinde dengeyi kurmağa çalışarak, soğuğun altında saatlerce ince bir gömlekle başbakanlığın önünde bekleyen avurtular birbirine geçmiş Hüseyin, polisin muhalefine rağmen Başbakanı yaklaşmasını becerdi. Soñukta titremekte olan Hüseyin, Başbakan la burun buruna gelince titremesi arttı. Hüseyin sonra titremeye birlikte sağlamaya başladı. Başbakanın karşısında titremesine ağlamasına devam ederek «Bana iş efendim. Bahtına düşmüsem iş» diye kekeledi. «Acım» dedi sonunda..

Demirel «Nâzım bey figilenebilir» dedi ve yürüdü. Başbakanın yanında, Türkiye'nin iç güvenliğini korumakla görevli ve sağ kolu Sükran Faruk da vardı. Sükran Faruk onun solunda yürüyordu. Foto muhabitlerini görür görmez, dişlerini sıkmış gibi vapan Sükran vine güllüyor. Başkan Demirel Süleyman dimdik, kendine özgü mağrus yürüyüşü ile uzaklaşırken, ayla yan biri vardı. Bacagının birimi fabrikada bırakılan tek bacaklı Hüseyin, kir atılırlar arkasından bakarak ağıyordu.

Ve efendim, yarımla ömrü değil ama, Demirel Süleyman Başbakanın yarımla gönübü böyle geçti..

YENİ KİTAPLAR

Vardik Yayınevi yenî kitaplarını sunar:

1. Sabahattin Ali: İçimizdeki Şeytan (roman) 6 lira.
2. Dr. Yellowless: Ruh ve Akıl Bozuklukları, 5 lira.
3. B.Necatigil: Edebiyatımızda Isimler Sözlüğü, 3 lira.
4. John Steinbeck: Bir Savaş Vardı, 4 lira.
5. F.Nietzsche: Seçilmiş Düşünceler, 2 lira.
6. Sabahattin Kudret Aksal, Kahvede Senlik Var, 2 lira.
7. Panait Istrati: Baraganın Dikenleri, 2 lira.
8. Japon Masalları (Çocuk Klâsikleri) 1 lira.

(Yön: 023)

İki Amerikalı yazar, William Lederer ve Eugene Bordick Güney Doğu Asya'da görev başında bulunan CİRKİN AMERİKALARI anlatıyor...

CİRKİN AMERİKALI

HABORA KİTABEVİ'nin ikinci yayını.. Bütün kitapçılarda.. 10 lira.

İstanbul Dağıtım : Uğrak Kitabevi, Beyazıt - Beyazsaray
HABORA KİTABEVİ : Beyazıt, Beyazsaray, İstanbul
(YON — 030)

REKLÂMINIZI GAZETE VE DERGİLERLE DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

TURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLÂMLARINIZ İÇİN HİZMETİNİZDEDİR.

Genel MÜDÜRLÜK : Çağaloğlu, Türkocagi Caddesi No. 11
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01
Telex adresi : BASINKURUMU

(BASIN: 8135/031)

Dursun Akçam'ın Röportajı

Kanayaklılar

6

BENDEN SANA SENDEN ALLAHA

Meşalelerle gerdek odasına giden güvey, gelini bekler. Kız yengesi, oğlan yengesi koluna girerek getirirler gelini. Teslim işini kız yengesi yapar. Gelini işirenden:

— Benden sana, senden Allah, der.

Yenge helva tavuk verir, damattan bahış alır, çekilir gitder.

Birbirlerinin yabancıtı iki gen, birtakım bocalamalar geçirirler. Tanışmak, anlaşmak derken sevişmeye sıra gelmez sabah yaklaşır. Yikanmaları için hazırlanan sıcak su kapının önüne konmuştur. Evdekiiler utanmadan urbalarını giyerek hâzır olmaları gereklidir. Bir yandan da horozlar ötmektedir. Horozun dili kurusun, haber verecek zamanı mı buldu?

Atım kaçka kabaktır (1)

Yüküm tekne tabaktır

Horoz dilin lâl olsun

Nîçin dedin sabahur!

Horoz bu! Görevini yapacaktır:

Ben horozum öterim

Sesi sese katarım

Sen yârine sarı yat

Ben vaktinde öterim!

Ortak ağarmadan kapı çalınmaya başlar, yengenin sesi duyulur. Güveye sormaktadır:

— Goç musun, goyun musun?

Güvey görevini yüzünün aklı ile yapmışsa:

— Göcüm! diye gürler,

İşler keset gitmiş, güvey bağlanırma:

— Goyunsun! fasilüs duyu-lur.

Ister koç olsun, ister koynu! Yüz aklığın beseli güller. Bâzı yerlerde güvey gerdeje girdikten bir saat sonra gelin yüz aklığı istenir. Oysa, bir iki saat tanıma fâsih sürebilir. Başka da tipik olaylar çakılabilir. Güvey'in birisi arkadaşının yeni ceketini giyerek gerdek odasına gider. Nişanlısı, ceketi daha önce bir adamın sırtında görmüşdür. Kocasını ise hiç görmemiş tanımamaktadır:

— Sen benim kocam deejinsin. Düğündeki atılırlardan birisin, der. Ben seni çok gördüm!

Güvey nişanlığını bir türülü inandıramaz. Ceketi de arkadaşından emanet iddîhim söylüyor. Kız direnir inadına. Güvey, yengeyi çağırır, aman yenge, yaman venge der! Yengenin tanıklığı ile gelin kocasını taşır.

Gerdek geceşinin sabahı kızının ilk işi kanlı mendil, kızın yüz aklığını duvurmasıdır. O zaman evde şenlik başlar, ikinci bir düğün havası eser. Tüfek atılır, «bâlumum köylüve ilân» olumur. Kız yüz aklığını veremezse baba evine posta edilir. Bu az görülen olaylardandır.

Gerdekte çakan geline hamur yoğunluluğunu, una, tâhila, bulgur, arpa eli sokulur. Böylece bereketin artacağına inanılır. Gelinin, ekmânın uğuru önemlidir. «Ya gelinin avayı, ya çobanın dayağı» derler.

DUVAK ACMAK

Tören, duvaçın açılınasivile biter. Yengeler, kavnana, kav-nata, eş - dost uzunca bir halay çekerler. Davulcu, zurnacı ortada. Gelinin elinden sağıdı, kay-

nana, kaynata tutar. Yerine göre kaynayı... Davulcuya bol bahışlar yağar. Davulcu davula dan! dan! turur, oymyanların adını yüksek sesle bağırır:

Dostun dost olsun, düşmanın kör olsun!

Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

Hacı dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

Adları söylenenler, davulcuya şabas verir, kasla kasla oynalar. İlgiyi çekmek için çok bahış verme özüntüsü içindedirler.

Gelinin şabasını sağıdı, kâyn, kavnata, yakın dostlar verir.

Bir vandan davulcuya şabas verilirken, öte vandan gelinin duvaçına, eteklerine iğnelerle kâğıt paralar tuttururlar. Gelin salkım saçak paralarla bezetilir.

— Dostun dost olsun, düşmanın kör olsun!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

— Atım yürek (rehvan) kılıçın keskin olsun!

— Haci dayı sağolsun, ay hacı dayı! Şabaaş (bahış)!

Sabahattin Ali ve kişi bir yolculukta

SABAHATTİN ALİ ALTMİS YAŞINDA

Ömer Faruk Toprak

İlk edebiyat ateslerimi yakıyorum. Bana bittiyecek gibi gürültü ou kış'tan çıkmıştı. Makşır Gorki'nim (Arkadaşım, adı hikâyesini okuyah birkaç yıl önce) Ömer Seyfettin'in «Fala-kı» hikâyelerini eskülmüştim. Bilmemiğim veni kitaplar yen: yazarlar arıyorum. Mahmut Yesar'ının «Kalbimin Suçu» «Su Saekleris Reşat Nurinin «Yaprak Lökümü» romanlarını gördüm. Bu avuç onları asırı duygusal havasından sıyrılmak istiyordum. Çocukluktan çakar ilk gençlik viliyamına girenken, Mahmut Yesar'ının «Bağryanık Ömersini. Yakut Kadri'nin «Yaban»ını kendime kendi gererlerine daha fazla buluyor. bu türden kitaplar dergiler arıyorum. Tatlımlı: esnek üzere Gönern kasabasına tömmüştüm. Halkevi kitaphanesinde hemen bütün yapıtları bittim. Kasabanı dar sokaklar ıssız baş volları benim için bitmişti. Yeni kentler, yeni yazarlar oumak, onları doğru yürümek istiyordum. Ünlü Iskender'in kiyisinde savaş yaptığı Gönern çayının köprüsünde vürüyor. Söflülerin altındaki kahvesinde akşam üstleri oturuyorduk. Geçip giden atı ve öküz arabalarını sevrediyor akşam karanlığında toz dumanı katıracak unutmadığım Anadolu kokusunu getren anında anlıyorum.

sürlülerine bakıyordu. Kasaba elektriksizdi, cukurda idi. Etrafında dağlar yükseliyordu. Gece başlayınca karanlık hızla yüksürdü. Pek seyrek, sari sokak fenerleri, kendi direklerini bilezor aydınlatıyordu. Karanlıkta heri virdük. Gün battıktan sonra, Gönern kasabası, bir kuyuya indi. Hasta olmuşlar, konuşmaz olmuşlar ya da az konuşmak aksanlığını benimsemislerdi. Gündüzleri böyle geçti. Ama geceleri korkunçtu, neşesizdi. Yarın daha öteye yaşamayı bırakıvlardı.

Bir gün ağabeyim, bir bavul dosusu kitap ve dergilerle çıktı. Arkada bir yüksek okuldan -şatılı- tatilini geçirmek üzere kasa baya, aramızda döndüyordu. Yeni bir atmosferden, değişik bir çevreden zeffordu. Getirdiği kitaplar, dergileri incelediğe, içimde ülkenin edebiyat tutkusunu yeniden alevlendirmeye başladı. O dönemin Varioğlu'nu, usul usul karıştırılmıştı. İlk karşılaşma iddi. O vakite kadar adalarını hemer hic duymağın oznar, hikâyeler, efsaneler vardı karnunda. Dogruse iki dakkalarda kuşku ile okuşturdu. Birileri de yazar.

beni sanki birdenbire kuvvetle sardı. Sabahattin Ali'nin «Kanalı hikâyesini oradı okudum. Benim o çağında, bu güce bir kalemlik kez karşıma çıktıı. Bir gün içinde Sabahattin Ali inzah bütün hikâyeleri okudum. Tek ke limeyle korkunçtu essizdi yazdılar. Varlık dergisindeki eleştirmesinden bir şiir, bir hikâye kitabı daha önce yayınladığını öğrendim. Remzi Kitabevine yazarak istedim. kitaplari..

«Dağlar ve Rüzgârı» folklor kaynağından nasıl yararlanılacağı gösteren belgelerden biri olarak, halk şiirinin, değil o yıllar da, günümüzde de en iyi denemelerinden örnekler getirdiğini düşünürüm hep. Geric Sabahattin Ali, Dağlar ve Rüzgârı'dan sonra silri bırakmış, hikâveci ve romançı olarak. Cumhuriyet döneminin en ilginç kişisi olmuştur. Ama ülkemizin folklor zenginliklerini incelemesi, kendi sanatını böyle bir maya ile tutturması, doğru bir yöntemden, gerçek bir sanat tutumundan işaretler veriyor. «Dergirmen» de romantik bir çizgi. den gerçek bir açıya geçiş görlüür. Salt gözleme davanan toplumsal gerçekler, artist bir kişiliğin potasında estetik olanakları sanat vaptı haline getirilmesi, o kitabın yeri bir karakol tutanağından daha ilerde olamaz. Bundan ötürü biz, romantik edebiyatın, geziydi evrimlerden sonra, çağımızın toplumsal sorunları içinde bir yeri olduğu kamışında.

Sabahattin Ali, bu aşamadan sonra, Kağırı'da, Ses'te Anadolunun cilesi, kederleri ile yürengen şirli yannı, daha tutarlı bir poeta içersinde işlemeye başladı. Özellikle teknik yönü kuvvetli bir çizgiye vardı. Bu sunandan dolayı önemlidir. Refit Hallî'deki «mem leket hikâveciliği» epeve eskimis. Süslü bir dilden yapmak yönü fazla bir fantaziden gelivordu. Yazdığı dönemde düşünceli, şüphesiz değeri vardır. Ama Kağırı'daki, Ses'teki hikâyeler yazıldıktan sonra, orada durmadılar. Durunca su anlaşılmaktır. Ulkemizin gerçeklerinin yazılış çizgisi, yirminci yüzyılın modern toplumcularınınvardığı noktaya ulaşmıştır. Sabahattin Ali'den sonra, sosyal edebiyat alanında, özellikle roman türünde Gorki tipinde, Gogo! anlayışında romanlar, hikâyeler vazımlıtı. Tipki onu, o büyülü yazarlardan olduğu gibi, kurulu düzenle, yaşadığı toplumla birtakım anlaşmazlıklar vardı. Toplumsal ilişkilerin içindeki haksızlıklardan korkuyor, gittikçe sertleşen bir çizgi de kişiliğini kuruyordu. Bundan ötürü Sabahattin'in gerçekçi hikâyelerinde verdiği örnekler, aksılamıştır. Ankara Devlet Konservatuvarında oturdu. Kısa bir süre kalmak üzere başkente gitmişim. Arkadası Suat Taşer Konservatuvara gitti. Sabahattin orada doğrulanmıştır. Suat'a «Sabahattin nerede görülebilirim?» diye sormuştur. Ertesi gün, Sabahattin'.

BERTOLT BRECHT

DEVRİMÇİYE ÖVGÜ

Cok kimsede şafak atar
Baskı arttıkça
Ama onun kabarın yüregi

Orgütler kavgasını
Ekmek parası emek parası için
Sorar mal sahibine
Nerden bulduñ
Efendim ben su kanıdayım diyenlere
Kime hizmet ediyorsun

Hep susulan verde
Orda konuşur o
Baskının baş tacı edildiği
Ahın vazisinden söz edilen verde
Sayar adları bir bir
Sofradı yer aldı mu
Bir yüz buruştuğundan gider
Tadı kaçıra vemeğin
Oda dar gelmeye baslar
Kovulduğu verde ayağına olur
Simr dısı mi ettiniz
Kıprıdanmalar sürer yurtta.

Türkçesi: TEO

in beni Konservatuvara beklediğini söyledi. İlk görüşmemizin üzerinden yıllar geçti. O ünvanı zirvede iddi. Bütün olaylar girmiştir. Saçları daha beyazlaşmış, şışmanlaşmıştır. Konuşurken tedirginliği belli oluyordu. Ankara'dan ayrılmaktı. İstanbul'a gitti. Bir gün Konservatuvara gitti. Basın ve toplumda itlaşmalarda hedef olmaktan rahatsızlığını gösterdi. Masal çerçevesi içinde, ince alaklı taslağı hikâyeleri yazdı. Bunlar, bir baktı, yazdı. Sonradan «Sırca Köşk» adı altında topladı. Bu masallar ve hikâyelerden iki ve dört elin bir solukta okudu bana. İsrarla bu denemeleri nasıl bulduğumu sordu. Sırca Köşk, masalını veni yazdı. Sırca Köşk, masalını veni yazdı. Uzun zaman üzerinde konuştuk. Ben Kağırı'daki gerçekçi sanatın etkili havasından sıyrılamadım. İcinsel bir masal tarzındaki hikâyelere ilk anda girmedim. Sonraları kitap hizmetinde yayınlanınca, acı taslağı cüzevinde vurucu soş zerzekçi. Hün en başarılı örneklerini verdirdim. Sırca Köşk kitabı, Kağırı-Ses ve Yeni Dünya paralelinde ama, önce nataşemir bir kalemim son vanası olmustur.

Üçüncü ve son görülmemiz, İçincisinden üç-beş gün sonra İçili bir zecede oldu. Tarihi bir sonbahar'dan koardırmız gece. Karpicıte başlıdı. Döşeniliverim, dilsüniverim da, kimler vardı. Masa başında pek çıkaramıverim. Galiba Suat Taser, Fethi Girav belki Mehmet Kemal vardı. İstanbul'a alt tasarlarından söz actı. Hep Azziz Nesin'le beraber Marko Paşa'ya etkileşiklilikten sindididen vatandaşlar, hikâyeler, fıkralar hazırladı. Yemekten sonra, Karanfil sokağındaki evine geldik. Kitaplar, kitaplar her taraf kitaplar doluydu. Büyüklük bir kisim almıştı. İdi. Geç vakte kadar oturup edebiyat tizerinde konusduk. Yıllarca bağılı olduğunu kopmuş, İstanbul serüvenine hazırlandı. Oysa son vakıtlaşıyormus.

Sırmı, issız bir deniz kıyısında, çığlıklar atarak alçalıp yükselen martıların görüntülerini arasında gelen Sabahattin Ali'nin beş yüz yılını, beyaz saçlarını görür gibi oluyorum. Çiçeklerla ucusunun martılar devirorum. Onun haince müdürüllüğünü bana daima çok sayıda martının çiçeklerine ucusunu anlıyorum. Bir insanın, hele Sabahattin Ali yanında büyük bir vazarin öldürülüşü karşısında insanın usul bir verde duruyor.

12 Şubat 1906 yılında doğmuştur. Sabahattin Ali, ölmeli diyorum, bugün altmış yaşındadır.

PARANIZA BOL FAİZİ,
USTAV
ZENGİN İKRAMIYELERİ
ve
MUAMELELERİNİZDE AZAMİ KOLAYLIĞI,
SAĞLIYAN YEĞANE BANKA
TÜRKİYE EMLAK & KREDİ BANKASI

DEVLET SU İŞLERİ HODARDALIKLARI

Orhan Özalp

(İnşaat Yüksek Mühendisi)

Devlet hizmetinde Demirel, DSİ Genel Müdürlüğü'nden Başbakanlığa sıçramıştır. Demirel, tıhsilini yaptığı Amerikalı örnek almış ve DSİ'yi onun Amerikalı kardeşi USBR'ye benzer biçimde geliştirmeye çalışmıştır. Ama ortaya Amerikalı kardeşten çok farklı, milyar yutan bir «bürokrasi canavarı» çıkmıştır.

DSİ'deki «başarısını» Türkiye çapında tekrarlamaya hazırlanan Demirel'in İnşaat Yüksek Mühendisi Orhan Özalp'in uzun ve etrafı ettiğinden kısaltarak aldığı DSİ — USBR karşılaşmasından öğreneceği çok şeyler olduğu inancındayız.

1965 yılında da Türkiye, 1 kilometrekare toprağın tabii su kaynaklarının geliştirilmesi için 1650 lira ayırmışken, ABD 650 lira ayırmaktadır. Fakir Türkiye, aynı iş için zengin Amerikan 2,5 kat fazla para harcama durumundadır.

Bu rakamlar, ancak büyük bir hodardalıkla açıklanabilecek büyük bir mantıksızlığın varlığını ortaya koymaktadır. Gerçekten Devlet Su İşleri, milyarlar yutan, fakat az is vapan dev bir bürokratik canavar haline gelmiştir. DSİ'nin Amerikalı benzeri USBR ile yapılacak ufak bir karşılaştırma, bu fakir milletin parasının bürokratik canavar tarafından nasıl yutulduğunu gösterecektir.

1. PERSONEL HARCAMALARI

DSİ bütçesi 1961'de 567 milyon lira iken 1963'de 728 milyon liraya çıktı. Artış 160 milyon liradır. Buna karşılık personel sayısı 10834'den, 1963'de 14766'ya çıktı. ABD'de ise 1960 ve 1961 dönemlerinde arasında bütçe artışı 500 milyon lira olduğu halde, personel sayısı 9943'den 10178'e zede-rek ancak 235 kişi artmıştır. Hovarda DSİ, 160 milyon lira bütçe artısını 4 bin yeni personel alarak karşılamaktadır. USBR, bidden 5 kat fazla yatırımı (ki 4 kat fazla sulama ve 16 kat fazla enerji işletmesine sahiptir) çok daha az personelle gerçekleştirmektedir.

2. ATİL MAKINE VE ATÖLYE HARCAMALARI

Bu konuda durum daha da açık-hıdır. DSİ'nin elindeki makine sayısı 1961'de 3306 iken, 1962'de 3528'e ve 1963'de 3995'e çıktı. Yıllık artış 200'lük üsteğinde, USBR'de ise makine sayısı 1958 yılında 3230 iken devamlı azalma göstermektedir. Türkmenin altı katı bir alanda is gören USBR'in sahip olduğu makine sayısı, bidekiden azdır!

1959'da USBR'in 571 otomobil, 41 Station Wagon olmak üzere 612 binek arabası vardır. 1963'de DSİ'nin binek arabası sayısı ise 1362'dir.

DSİ, 1 milyar lira değerinde makine ve atölye tesinine sahiptir. Fakat bu muazzam makine potansiyeli ile görülen iş, gülünç miktarda kalmaktadır. 1964 yılında İhaleli inşaatta 2 milyon 815 bin, emanet inşaatta 20-25 milyon lira kullanma delesi sağlanmıştır. Toplam, 23 ilâ 28 milyon liradır. Buna karşılık DSİ makine ve atölye sahipliği 120 milyon liradır. Bu harcamanın dökümü şöyledir:

Makine parkı: 49,4 milyon TL.

Akarakıt: 17,2 milyon TL.

Atölye ve personel: 38,2 milyon TL.

Soför (1500 kişi) gideri: 15 milyon TL.

Toplam: 120 milyon TL.

Demek ki dışarıdan kiralanarak 25 milyon liraya yaptırılacak bir iş için, yaklaşık olarak 120 milyon lira harcanmaktadır! Buna ayrıca 1 milyon liralık makine ve tesislerin yılda yüz milyonları aşan yıprama payı eklenmelidir. Bu durum, muazzam bir potansiyelin nasıl atıl tutulduğunu açıkça göstermektedir. Halbuki ABD, is hacmine göre makine savisini ayıramayı bilmisti. USBR'nin binek arabası sayısını nesil azaltlığı bir örnek olarak gösterilebilir: 1952 yılında USBR araba sayısı 1947

ra Hazineye dönmektedir. Harcanan 970 milyon, geri dönen ise 63 milyon liradır. ABD'de ise 1953 yılına kadar 2,4 milyar dolar yatırım yapılmıştır. Yatırım yapılan alandan sadece Malivovo vergi kanalıyla 3 milyar dolar gelmiştir. 2,4 milyar dolar yatırım, çiftçi gelirinde 6,8 milyar dolar artış sağlamıştır.

1961 yılında USBR yatırım 250 milyon dolardır. Buna karşılık yatırım alanında Hazineye dönen vergi geliri 359 milyon dolardır. Ayrıca tesislerin geri ödeme bedeli olarak 103,5 milyon dolar alınmıştır. Demek ki yatırılan para 1,5-2 kat fazlaıyla Hazineye dönmemesine imkân veren bir düzene kırılmıştır. Bize ise, artan miktarla para geri döndemen aksılmaktadır. Ama bu açık durum, 1965 yılı. Büyüklüğe raporunda hayatı ölümlere girişimine engel değildir: «Bugüne kadarki harcamaların temin ettiği çeşitli faydalalar üzerinde yapılan hesapları göre, bu sahada yapılan yatırımlar, 2-3 senedeki kısa zamanlar içinde kendisini amorti etmektedir.

Türkiye tabiat ve coğrafyasındaki meknuz kuvvetleri harekete geçirecek, milyarları Türk halkına ve bütçesine sırasıyla nakledecek son derece verimli ve hayırlı bir yatırım sahası karşısında bulunmaktadır.

Bu havalı, milyar yutan bürokrasi canavarı ABD'deki benzeri gibi iştebilse ve verimsiz projelerden kaçınabilseydi çoktan gerçek olabilirdi. Fakat durum, tam ters yönde gelişmektedir.

6. ATİL GERİ ÖDEME KANUNU

DSİ sulama alanlarında hiç bir çiftçi ailesi, 640 dekar sulama arazisinden fazlasına sahip olamaz. 640 dekarın üstündeki arazi kuru kalmaya mahkümdür. Çiftçi aileleri bunu gözle almadıklarından 640 dekarın üstündeki arazilerini öteki az topraklı çiftçilere satmakta, böylece bir cins toprak reformu ve sosyal adalet gerçekleştirilmektedir.

Bize gelince, Adana Ovasında 2 milyon dekar arazisinin yüzde 30'u devlet eliyle sulama tesislerine sahip hale getirilmiştir. Fakat Adana Ovasında, 640 dekar sınırlandırmasını halen etmek bile mümkün müdür? Birakınız arazi dağılımında eşitlik sağlamak, fakir halkın sizin ödediğiniz vergilerle yapılan tesislerin bedellerini onlardan yararlanan büyük çiftçilere tarım vergisi yoluyla almak kabil midir?

Hic deşile sulanan arazide, en varaklı ürünlerin yetişirilmesi düşünülebilir. ABD'de sulanan arazide tütin, misir, buğday ve pamuk gibi ihtiyacın üstünde yetişirilen ürünlerin üretimi ölenmiştir. Arazinin yüzde 90'si sebzeler ve meyve üretimi için kullanılmaktadır. Adana Ovası ise pamuk cinsinden kurulamakta, meyva-sebzeler oranın bütünlüğü yüzde 10'un altında kalmaktadır.

Sulama ve enerji üretimi konusunda başka bir mesele, belediyelerin durumudur. Etibank'ın ortalaması enerji satış fiyatı, kilovat saat 9 kurustur. Belediye bunu 28-30 kuruşa satmaktadır. Ortalaması, vergi haricinde, net kâr kilovatsaat başına 11-12 kuruş olmaktadır. Buna rağmen belediye borçlarını ödeyemeyen durumdadırlar.

Biz Çubuk Barajı, içme suyu amacıyla yapılmıştır. Senede 15-17 milyon metreküp su ile, Ankara şehrin ihtiyacının üçte birini karşılamaktadır. Belediye tonunu 1 kuruşa aldığı suyu 100 kuruşa yaklaşan bir fiyatla satmaktadır.

7. DSİ — MÜTEAHHİT İLİŞKİLERİ

Yatırımları planlayan ve parayı harcayan DSİ'dir. Fakat işlerin çoğu mütahhitler tarafından yapılmaktadır. İşin sahibi olsa da, rağmen, DSİ, aracı roluundadır. Bir yatırının zamanında gerçekleştirilmeli, ya da sürülmeme birakılması, DSİ'den çok mütahhitlerin elindedir. Mütahhitlerimiz genellikle işleri sürülmeme birakmak eçiliminde dirlar. Süre uzatma almakta güçlük çekmemektedirler.

Bütün bu nedenlerden dolayı, Kalkınma Planında DSİ'ye ayrılan 7 milyar liranın, fakir halkımıza ve kalkınmaya tam yararlı olacağını söylemeye imkân yoktur.

